

Cyber Feminism, Represented Demands of Women in Virtual Social Networks

Hamideh Hosseinzadeh

Master of Women's Studies, Department of Women and Family Studies, Faculty of Social Sciences and Economics, Alzahra University, Tehran, Iran

Afsaneh Tavassoli *

Associate Professor, Department of Women and Family studies, Faculty of Social Sciences and Economics Alzahra University, Tehran, Iran

Abstract

This research was conducted in order to investigate cyber feminism in Iran and with the objectives of identifying the demands represented in feminist social networks. In the qualitative phase of this study, library sources were used to identify the demands represented, as well as to check the content of feminist social networks, therefore, a total of 44 pages were identified with the following related indicators: "1- Semiotic signs of feminist approaches in text editing and the content used, 2_ the presence of feminist keywords and related ideas in the text and content used, 3_ active feminist pages expressing demands. 4- The posts are related to the demands of women. 5- Focusing on Iranian women, 6- Introducing yourself as a feminist in the profile (bio) section of these networks", 16 popular pages with more than K50 followers were selected and subjected to data analysis. The findings of the qualitative phase were conducted using thematic analysis method, It is worth mentioning that in the current research, the classification has been done up to the level of main themes, And finally, the main themes have been obtained from the classification of minor themes, And we have reached 5 main themes. Classification at

* Corresponding Author: afsaneh_tavassoli@alzahra.ac.ir

How to Cite: Hosseinzadeh, H., Tavassoli, A (2024). Cyber Feminism, Represented Demands of Women in Virtual Social Networks, *Journal of New Media Studies*, 10(37), 271-322. DOI: 10.22054/nms.2024.73851.1568

all levels has been done by manual coding, which finally resulted in a main core under the title of "removing restrictions imposed against women" and five main themes including: "1. Resolving gender injustice and inequality, 2. Resolving relative deprivation from relationships and lived experience, 3. Resolving the crisis of female agency, 4. Resolving stereotypes built around the discourse of discrimination, 5. According to these data, we can conclude: Cyber feminists take actions in the field of cyberspace, taking into account the premise of "applying restrictions against women", which results in the representation of demands in cyberspace.

Introduction

One of the important issues this research examines is to what extent the virtual havens of Iranian cyber feminisms, given the limitations they have in forming real-world havens, have been able to connect the separate and individual cells of the existing feminist system to the main sources and through that have a maximum impact on the women's community. From this aspect, the most important objectives pursued in this study are as follows: examining the characteristics of the demands represented in social networks, investigating the desires and axes of activism in feminist social networks, and reviewing the major schools of feminist thought present in feminist social networks.

Materials and Methods

The method of data collection in this study is conducted through qualitative thematic analysis, which examines and analyzes posts and texts in several feminist Instagram networks that have led to the representation of demands in the field of women's issues. The population includes all active feminist pages that meet the criteria for entry into the study. The sampling method was theoretical or purposive, where the researcher actively participated in the social network Instagram and engaged in participatory observation to search for samples. In summary, for sampling, after an extensive search among active networks that met the entry conditions to the study, a smaller number that had significantly represented demands and guided the research author in answering the qualitative phase questions were selected. This included 16 pages with over 50K followers and a collection of 320 relevant and necessary posts to answer the questions.

Discussion and Results

From the point of view of these feminist pages, throughout history, all kinds of norms have become customs and habits which, by determining gender roles, have restricted and encouraged women to the private sphere and engaged in domestic work and caring duties, and have pushed men towards social activities and Being bossy and high-handed which has led. Therefore, from the point of view of these feminist pages, it is very important to get rid of these stereotypes and prevent future generations from falling into them, and give women a chance to get rid of these gender roles. From the point of view of many pages, supporting and serving women by applying official laws and customary norms is only a fallacy that has been done in line with the systematic exclusion of women from all public spheres and social affairs. And this is while in order to achieve equality, we need to remove the repressive laws that have created the ground for limiting women's competition with men and removing women from the labor market and social affairs in favor of men during the determination of gender roles. It is organized in a way that always reproduces the domination of men over women. Therefore, according to these pages, the basis of the gender order is the inferiority of women, and all institutions and social relations are organized on this basis, therefore, according to the claim, the important issue is the empowerment of women in the structure. More precisely, what is said about the inferiority of women in relationships and isolation based on the content of feminist networks means that at the top of the gender hierarchy, in any way, is hegemonic masculinity, which is characterized by dominance, authority, and physical strength, and in contrast to it. All kinds of femininity are in subordinate positions of hegemonic masculinity; either when the woman is in the position of central femininity, complementing the hegemonic masculinity, or when they form subordinate femininities at the end of the power pyramid. In any case, women are marginalized and their experiences and narratives are forgotten, because culture and power are reproducing the gender order, and women with different opinions and thoughts are faced with laws, customs, and barriers that make them "oppressed" in this field. "

Conclusions

So from the point of view of these social pages, what has been evident so far in performance and relationships, Male dominance and following a male-centered procedure and the dominance of patriarchal relations have been, which has led to ignoring the basic rights of women and after that has caused women to be excluded and marginalized. So in terms of these pages in feminist social networks, If the society is to be freed from the male-centered practice and patriarchal relations in all elements of the family and social system, it is necessary to achieve a justice-oriented rethinking in her perspective and performance and seek compensation with an egalitarian and egalitarian attitude. These networks believe that not only women's rights should be recognized in private and family spheres, Rather, in the public sphere, the presence of women in society should be improved both quantitatively and qualitatively, and instead of being a decorative and showy presence Efforts should be made towards a creative, active, independent presence and to expand the goal of gender equality in society.

Keywords: Cyberfeminism, Claims represented, Social networks, Women.

پښتونستان ښار، ښار
پښتونستان ښار، ښار

فمینیسم‌سایبر، مطالبات بازنمایی شده از حوزه زنان در شبکه‌های اجتماعی مجازی

کارشناسی ارشد مطالعات زنان، گروه مطالعات زنان و خانواده، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصاد، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران

حمیده حسین‌زاده

دانشیارگروه مطالعات زنان و خانواده، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصاد، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران.

افسانه توسلی *

چکیده

این پژوهش به منظور بررسی فمینیسم‌سایبر در ایران و باهدف شناسایی مطالبات بازنمایی شده در شبکه‌های اجتماعی فمینیستی صورت گرفته است؛ این پژوهش بر اساس نوع هدف، کاربردی و به لحاظ نوع روش، کیفی است. در این مطالعه به منظور شناسایی مطالبات بازنمایی شده، محتوای شبکه‌های اجتماعی فمینیستی مورد بررسی قرار گرفته است، از این رو از مجموع ۴۴ پیج شناسایی شده با دارا بودن شاخصه‌های مرتبط زیر: «۱_ اشاره‌های نشانه‌شناسی از رویکردهای فمینیستی در تنظیم متن و محتوای بکار رفته، ۲_ وجود کلیدواژه‌های فمینیستی و اندیشه‌های مرتبط در متن و محتوای بکار رفته، ۳_ صفحات فعال فمینیستی بیان‌کننده‌ی مطالبات. ۴_ مرتبط بودن پست‌ها با مطالبات حوزه زنان. ۵_ تمرکز در خصوص زن ایرانی، ۶_ معرفی خود به عنوان فمینیست در قسمت مشخصات (بیو) این شبکه‌ها»، ۱۶ پیج پرمخاطب با تعداد فالوور بیش از ۵۰K مورد انتخاب و تحت تجزیه و تحلیل داده‌ای قرار گرفتند. تحلیل یافته‌های فاز کیفی با استفاده از روش تحلیل مضمون صورت پذیرفت که در نهایت یک هسته‌ی اصلی تحت عنوان «رفع محدودیت‌های اعمال شده علیه زنان» و پنج مضمون اصلی شامل: «۱. رفع بی‌عدالتی و نابرابری جنسیتی، ۲. رفع محرومیت نسبی از مناسبات و تجربه زیسته، ۳. رفع بحران عاملیت زنانه، ۴. رفع کلیشه‌های برساخت حول گفتمان تبعیض، ۵. رفع سرکوب و خفقان نظام‌مند» شناسایی شد. با توجه به این داده‌ها می‌توان نتیجه گرفت: فمینیست‌های سایبر با در

۲۷۶ | فصلنامه مطالعات رسانه‌های نوین | سال دهم | شماره ۳۷ | بهار ۱۴۰۳

نظر گرفتن پیش فرض «اعمال محدودیت‌های اعمال شده علیه زنان» دست به کنش‌هایی در میدان فضای سایبر می‌زنند که نتیجه‌ی آن بازنمایی مطالباتی در فضای مجازی به‌عنوان مطالبات زنان در میدان واقعیت می‌باشد.

کلیدواژه‌ها: بازنمایی، تحلیل مضمون، شبکه‌های اجتماعی، سایبرفمینیسم، مطالبات زنان.

۱. بیان مسئله

اگر رسانه‌ها به دو دسته رسانه‌های سنتی و رسانه‌های نوین دسته‌بندی شوند، شبکه‌های اجتماعی که ذیل رسانه‌های نوین اجتماعی می‌گنجد، با توجه به امکاناتی که در دست دارد، بستری جدید و متفاوت را برای عملکردها و رویکردهای نو برخلاف دسته‌ی اول فراهم آورده است؛ در این فضا زنان امکان ظهور و بروز می‌یابند و در این بستر کنشگری زنان نسبت به پیش فعال‌تر خواهد شد (راوودراد و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۸۵). از این باب، زنان علاوه بر تلاش جهت ورود به عرصه‌های گوناگون اجتماعی، حضور فعالانه‌ی خود را در فضای مجازی بیش‌ازپیش تثبیت کرده‌اند و همان‌طور که مشاهده می‌شود با نوع جدیدی از بازنمایی مسائل آنان در این فضا روبه‌رو هستیم؛ به گونه‌ای که زنانی با گرایش‌های متفاوت و ناهم‌خوان با هنجارها و باورهای عرفی و ارزش‌های سیاسی، برای نخستین بار فرصت ظهور و بروز پیدا کرده‌اند. به‌زعم فمینیست‌ها یکی از دلایل اهمیت یافتن این موضوع که منجر به گسترش حضور زنان کنشگر هم در ایران و هم در سایر نقاط جهان در شبکه‌های اجتماعی شد، نبود فرصت‌های برابری بود که منجر به محدودیت زنان با سلاقی مختلف در عرصه‌های رسانه‌ای می‌شد و یا امکان بازنمایی انواع سلاقی را در رسانه‌های رسمی‌تر نمی‌یافتند (راوودراد و شمسی، ۱۳۹۷: ۱۳۸). در این میان از جمله نرم‌افزارهای نسبتاً متأخر محبوبی که در طی سال‌های گذشته زنان زیادی را به خود جذب کرده، اینستاگرام، توییتر و تلگرام است، این اپلیکیشن‌ها کارکردهای گوناگونی دارد، از جمله بستر مناسبی برای سرگرمی و گذران اوقات فراغت، ایجاد پل‌های ارتباطی اجتماعی، اطلاع‌رسانی و... است. چه‌بسا به شیوه‌ای حرفه‌ای‌تر، گاهاً در خدمت «تبلیغات سیاسی، فرهنگی و بازرگانی»، اهدافی که گروه‌های متفاوت اجتماعی و سیاسی دارند، اهداف کمپین‌ها، بازنمایی زندگی‌های روزمره و از همه مهم‌تر ایجاد بستری برای خرده‌فرهنگ‌هایی که خود را نیازمند صورت‌بندی‌های جدید مطالباتی و کنشگری می‌دانند»، است (شفیعی و حسینی‌فر، ۱۳۹۹: ۱۴۹). لذا می‌توان گفت جامعه‌اطلاعاتی و تکنولوژیکی که ما وارد آن شده‌ایم با تأثیرپذیری از علم و تکنولوژی به نحو غیرقابل بازگشتی جهان‌های مشترک بشری را تغییر

داده است؛ با گسترش رسانه‌های نوین فمینیست‌های سایر فرصت‌هایی برای شالوده‌شکنی از تصوراتی در جامعه‌ی امروزی پیدا کرده‌اند، تصوراتی که طبق آن مرد بودن و تکنولوژی را در کنار هم و زن بودن و طبیعت را در کنار یکدیگر قرار می‌داد، به بیانی فمینیسم سایر معتقد است که از طریق واکاوی و خلق فرصت‌های جدید در رسانه‌ها هم به انتقاد از سرکوب‌ها و محرومیت‌های زنان می‌پردازد و هم درصدد بازتعریف مفاهیم مربوط به رسانه‌های جدید و تکنولوژی به نفع امر زنانه است. فمینیست‌های سایر از نظر میدان فعالیت به دو دسته تقسیم می‌شوند، فمینیست‌هایی که به مطالعه‌ی رابطه‌ی زنان و فناوری علاقه‌مند هستند و دسته‌ی دوم فمینیست‌هایی هستند که از بستر فناوری‌های نوین رسانه‌ای و مجازی به عنوان میدان کنش و عمل جهت تغییر مناسبات به سود زنان استفاده می‌کنند.

از این رو با تشکیل اجتماعات مجازی در این بستر و جریان‌سازی‌هایی که به واسطه‌ی آن در فضای حقیقی صورت می‌پذیرد، مطالعه‌ی ماهیت پدیده‌ها از نظر سازوکارهای تأثیر، کیفیت عملکرد و ویژگی‌های آن واجد اهمیت و توجه می‌شود؛ بنابراین هدف اصلی در این مطالعه «شناسایی موضوعی مطالبات بازنمایی شده در شبکه‌های اجتماعی فمینیستی»، با پیش فرض شناسایی زمینه‌های محتوایی اثرگذار بر نگرش مخاطبان است که به آن‌ها در بستر فضای مجازی خصوصاً شبکه‌ی اینترنتی اینستاگرام عرضه می‌شود. این صفحات مجازی که تحت عنوان پیج‌های فمینیستی مورد بررسی قرار می‌گیرند، با داشتن فالوورهای بالا و ارائه‌ی محتوای مربوط به مسائل روز زنان، مخاطبین زیادی که در فضای مجازی بیشتر تماشاگر هستند را به خود جذب می‌کند، از این رو بررسی و تحلیل این پیج‌های فمینیستی تحت عنوان این سؤال که «مطالبات بازنمایی شده در شبکه‌های اجتماعی فمینیستی از نظر موضوعی چه مطالباتی هستند؟» جهت فهم بهتر مطالبات و نظرات این صفحات حائز اهمیت است.

۲. پیشینه تحقیق

از آنجایی که عنوان پژوهش «فمینیسم سایر، مطالبات بازنمایی شده از حوزه زنان در شبکه‌های اجتماعی مجازی» می‌باشد و مطالعه‌ی مستقیماً به موضوع مورد پژوهش اشاره‌ای

نداشته است، تلاش بر آن است که در مرور ادبیات پیشینی، موضوعاتی که مرتبط هستند و شامل کلیدواژه‌های «مطالبات زنان»، «شبکه‌های فمینیستی مجازی» و «فمینیسم‌سایبر» می‌باشد، مورد توجه قرار گیرند و به نوعی هر کدام که مرتبط یا نزدیک به موضوع مورد پژوهش است را مورد جست‌وجو و مطالعه قرار دهیم. تازی و اوملیل^۱ (۲۰۲۰)، در مقاله‌ای با عنوان «ظهور فمینیسم موج چهارم در منطقه عرب؛ سایبرفمینیسم و کنشگری زنان در بهار عربی»، به بررسی ظهور موج چهارم فمینیسم در منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا در چارچوب بهار عربی می‌پردازد، داده‌ها حاکی از آن بود که چندین کشور در منطقه غرب آسیا در طی قیام‌ها به رژیم‌های استبدادی اعتراض کردند و بخشی از این اعتراضات مربوط به فمینیسم موج چهارم است که خاستگاه خود را در فناوری‌های جدید وب و فضای مجازی و مشخصه آن انبوهی از فمینیست‌های جوان و فن‌آور است که از قدرت اینترنت و فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات برای حمایت از عدالت اجتماعی و برابری جنسیتی استفاده می‌کنند. در پژوهشی دیگر در مقاله‌ای با عنوان «موج چهارم رو به گسترش: کنشگری فمینیستی در بسترهای دیجیتال در هند» جین^۲ (۲۰۲۰)، مطالعات نشان داد که برای برخی از فمینیست‌ها، فضای دیجیتال سلسله‌مراتب ظالمانه‌ای را تکرار می‌کند که در اقتصاد سیاسی جهانی وجود داشته است. برای برخی دیگر، پیوستن به فضای دیجیتال نشان‌دهنده یک راه جدید، برای شبکه‌های جهانی فمینیستی و فرصتی برای مشارکت فعال در انقلاب‌ها، صرف‌نظر از مرزهای جغرافیایی است. برای بعضی دیگر، اینترنت یک «فضای امن» و به‌زعم آنان راهی برای نه‌تنها به اشتراک گذاشتن تجربیات مشترک، بلکه برای سازمان‌دهی و مقاومت در برابر رژیم‌های جنسی سرکوبگر است. همچنین ماتوس^۳ (۲۰۱۷)، مقاله‌ای با عنوان «فمینیست‌های جدید برزیلی و شبکه‌های آنلاین: فمینیسم‌سایبری و اعتراضات زنانه» را به‌نگارش در آورده است، یافته‌ها نشان‌دهنده آن بود که فمینیست‌های برزیلی معاصر کم‌کم از فرصت‌های ارائه‌شده توسط فضای مجازی بهره بردند و علی‌رغم محدودیت‌هایی که در این زمینه وجود دارد، واقعیت

1. Tazi & Oumlil

2. Jain

3. Matos

این بود که وب، فرصت‌هایی هرچند متناقض، برای گروه‌های مختلف ارائه می‌دهد تا در بحث‌های انتقادی شرکت کنند و گفتمان‌های ضدژمونیک را که ضد بازنمایی‌های سنتی جنسیتی هستند، تقویت کنند. ریتا^۱ (۲۰۱۳) در مقاله‌ای با عنوان «ایجاد همبستگی در فضای مجازی: انجمن همبستگی زنان عرب متحد^۲» به بررسی انجمن همبستگی زنان عرب متحد که یک گروه حمایت از زنان متکثر، فراملی و مکتبی است و در سال ۱۹۹۹ در فضای مجازی ظهور کرده است می‌پردازد. این مطالعه نشان داد که چگونه فعالان از AWSA United برای تقویت هویت جمعی، تقویت همبستگی و تقویت کنشگری استفاده کردند. در میان پژوهش‌های داخلی رهبر مهرپو و همکاران (۱۳۹۸)، در مطالعه‌ای با عنوان «تبیین رابطه‌ی شبکه اجتماعی مجازی اینستاگرام و بازتعریف هویت جنسیتی زنان» با توجه به فراگیر شدن فضای مجازی در جامعه به بررسی نقش این شبکه‌ها در بازتعریف هویت جنسیتی می‌پردازد. یافته‌ها نشان داد بین میزان عضویت، میزان استفاده، انگیزه و هدف استفاده از اینستاگرام و بازتعریف هویت جنسیتی رابطه‌ی معنادار و مستقیمی وجود دارد. نوروزی و همتی (۱۳۹۹)، پژوهشی را با عنوان «کالبدشکافی فمینیسم سایبر» صورت دادند، طبق یافته‌ها گرچه فمینیسم سایبر از نظر شکلی تداوم همان فمینیسم کلاسیک معرفی می‌شود اما از نظر محتوایی و عملی تفاوت‌هایی پیدا کرده که از طریق فعالیت زنان در رسانه‌ها، حمایت جهانی از حقوق زنان، شکل‌گیری و ایجاد دموکراسی خانوادگی، مبارزه علیه نگرش ابزاری به زن و... شناخته شده است. نصیری (۱۳۹۴)، در مقاله‌ای با عنوان «نگره‌ای بر چالش‌های سایبر فمینیسم از فناوری‌های نوین اطلاعاتی» از نگاه فمینیسم سایبر به بررسی رابطه مردسالاری در شبکه‌های اجتماعی می‌پردازد. نویسنده با اینکه آرمان‌گرایی فردی از فضای مجازی را پیش‌بینی می‌کند، به تعریف مفاهیمی از روش‌های حذف، بازی با ایده‌های سنتی جنسیت و نابودی آن در این فضاها می‌پردازد و نتیجه می‌گیرد که با نوع جدیدی از مردسالاری مواجه هستیم که با گسترش آن به پاکسازی زنان، تشدید نظارت‌ها بر جنبش‌ها، فرسایش زندگی اجتماعی، تولید مصرف‌کننده‌های

1. Rita

2. AWSA United

ابرمرد روبه‌رو خواهیم شد.

در مجموع می‌توان گفت توجه به نقش برساننده‌ای که زنان در حیطه‌های مختلف در طی سال‌های متمادی پس از انقلاب تا امروز از طریق اعلام مطالبات و خواست‌های خود در شبکه‌های اجتماعی داشته‌اند، علاوه بر آنکه بستری را جهت فهم دقیق آن مطالبات و نیازها فراهم می‌نماید؛ موجب شناخت بیش‌ازپیش جایگاه فعالین و کنشگران این عرصه می‌شود و همچنین میزان هم‌سویی عامه‌ی زنان با آنان و اثرگذاری این فعالین بر توده‌ی زنان را روشن‌تر می‌کند؛ بنابراین اهمیت این مطالعه به‌صورت خلاصه به شرح ذیل است:

۱_ از نظر مطالعات علمی صورت گرفته در خصوص شبکه‌های نوین اجتماعی و مقولات مرتبط با آن در بحث زنان، همچون: سایبر فمینیسم، مطالعات بازنمایی شده در این شبکه‌ها و کنشگری کنشگران در سطح ملی، به‌تناسب فراگیری و تأثیرگذاری مباحث آن بر مخاطب از نظر کمی و کیفی بسیار ناچیز است، از این‌رو خلق و تولید ادبیات موردنظر در این خصوص، نیازی جدی برای جامعه‌ی امروز است. ۲_ با بررسی اسناد و منابع مرتبط، فقر پژوهش در حوزه‌ی شناخت شبکه‌های آنلاین فمینیستی آشکار می‌شود. از این‌رو مطالعه‌ی این شبکه‌ها علاوه بر آشنایی با تغییر و تحولاتی که در جامعه رخ می‌دهد، زمینه‌ی تفسیری واقعی‌تر و عینی‌تر را از الگوهای رفتاری و جهت‌گیری‌های این شبکه‌ها و نحوه و میزان تأثیرپذیری کاربران را به دست می‌دهد.

۳. چارچوب مفهومی

هرچند در طول تاریخ فکر و عمل جنیش زنان، رویکردها، گفتمان‌ها و نظریه‌های مختلف فمینیستی تولید شده است (علی‌جانی، ۱۳۸۹: ۸۰)، اما در مجموع فمینیسم معتقد است طرز تفکر گسترده و جامعی را در مورد ویژگی‌های اساسی زندگی اجتماعی و تجربه انسانی از دیدگاه زنانه ارائه می‌دهد (چمنی‌مقدم، ۱۴۰۰: ۲۱۸)؛ از این‌رو مفاهیم اساسی شکل‌دهنده چارچوب ذهنی پژوهشگر در مواجهه با پدیدار مورد مطالعه حول بحث سایبر فمینیسم از جوانب مختلف تئوریکی مورد بررسی قرار می‌گیرد تا ابعاد گسترده‌تری از موضوع مورد مطالعه، نمایان شود؛ بنابراین در این نوشتار دو مفهوم اساسی «سایبر فمینیسم» و

«عمده مکاتب فمینیسم» به عنوان مفاهیم اصلی این پژوهش از چند منظر تئوریک مورد واکاوی قرار می‌گیرند.

سایبر فمینیسم^۱

سایبر فمینیسم در اوایل دهه ۱۹۹۰ به عنوان واکنشی در برابر فرهنگ تکنولوژی تحت سلطه مردان ظاهر شد. این دیدگاه به نقد ایجاد هنجارهای جنسیتی از طریق فناوری^۲ می‌پردازد و تفاوت‌های قدرت بین زنان و مردان را که در ارتباطات دیجیتال پدیدار می‌شود، به چالش می‌کشد. فمینیسم سایبر به دنبال برهم زدن ساخت قدرت و تقدیس توانایی و خلاقیت زنان، نمادهای زنانه و اسطوره‌ها در فناوری است. در فمینیسم سایبری، زنان قربانیان منفعل نیستند، بلکه در ساختن هویت و سرنوشت خود نقشی فعال دارند. آن‌ها الهام‌بخش زنانی هستند که از فناوری می‌ترسند. پلنت به عنوان اولین پیشگام در این زمینه معتقد است زنان اینترنت ویژگی‌های مشابهی دارند. پلنت^۳ می‌گوید رایانه و اینترنت را باید بستر جدیدی برای مشارکت زنان در اشکال جدید کار و رقابت در نظر گرفت، زمینه‌ای که در آن زنان می‌توانند با وجود محدودیت‌های سنتی، راه‌های جدیدی برای تجربه هویت خود و کسب قدرت به دست آورند. تصور او از فضای مجازی این است که این دنیا، دنیایی است که زنان در آن پذیرفته شده و آشنا هستند و جایی است که می‌توانند در آن پیشرفت کنند و اقتدار مردان را به چالش بکشند (فرزادمنش، ۱۳۹۷: ۴۷-۴۶)؛ به عبارت دیگر فمینیسم سایبرنتیک^۴ فلسفه‌ای است که اولاً اذعان می‌کند بین زن و مرد تفاوت قدرت وجود دارد، به ویژه در گفتمان دیجیتال؛ و ثانیاً، فمینیسم سایبرنتیک می‌خواهد این وضعیت را تغییر دهد. بر اساس این تعریف، فمینیسم سایبری اذعان دارد که به دلایل مختلف در فضای مجازی با زنان و مردان متفاوت رفتار می‌شود و باید این واقعیت را در نظر گرفت. قبل از ظهور فمینیسم سایبری، مطالعات فمینیستی فناوری تمایل داشت تا تحولات فناوری را از

-
1. Cyber feminism
 2. Technoscience
 3. Planet
 4. Cybernetic Feminism

منظر اجتماعی و فرهنگی بررسی کند. یک بحث عمده این بود که فناوری جایگاهی مردانه و فرهنگ مردانه دارد (ون زنون^۱، ۱۳۸۳:۱۶۱). اگرچه زنان در طول تاریخ نقش فعالی در توسعه فناوری‌های جدید داشته‌اند، فمینیست‌ها معتقدند که فناوری هنوز یک پدیده مردانه محسوب می‌شود. به‌عنوان مثال، اگرچه زنان در راه‌اندازی و توسعه رایانه‌ها نقش داشته‌اند، اما مشارکت آن‌ها در این کار به‌طور گسترده نادیده گرفته شده، به حاشیه رفته یا در تاریخ ثبت نشده است؛ بنابراین، فمینیست‌هایی مانند جودی واجمن و سینتیا کک برن، معتقدند که فناوری باید دائماً با سؤالات اساسی روبرو شود و دوباره مفهوم‌سازی شود. از این رو پلانت در تعریف سایبرفمینیسم معتقد است که فناوری دشمن زنان نیست و آن‌ها باید سیستم اطلاعاتی جدید را کنترل کنند؛ او همچنین می‌گوید فناوری اطلاعات همیشه در پیوند با زنان شکل گرفته است (هام^۲، ۱۳۸۲:۱۰۷). او در کتاب «صفرها و یک‌ها» (در این کتاب، از مردان به‌عنوان «یک‌ها» و از زنان به‌عنوان «صفرها» یاد می‌کند)، رابطه پیچیده بین زنان و ماشین‌ها را هسته اصلی جنبش سایبری می‌داند (همان: ۳۶). ایانز به نقل از پلنت، انقلاب دیجیتال را در کنار روند انقلاب زنان یا زنانگی می‌بیند و معتقد است که آزادی زن و ماشین، برجسته‌ترین و گسترده‌ترین پدیده شبکه‌های اطلاعاتی است (نرسیسیان، ۱۳۸۳: ۳۱).

از دیدگاه دانا هاراوی^۳ و البته از منظر فمینیسم‌سایبر، زنان در نقش متخصصان فنی و همین‌طور در فرآیند کسب اطلاعات در دنیای مجازی باید شراکت بیشتری داشته باشند تا بتوانند سیستم‌های موجود را به چالش بکشند، وی موکدانه تصریح می‌کند که زنان خود باید افرادی آگاه باشند و سایر کاربران را در مورد این سیستم‌های فناوری به‌جای اینکه کاربری صرفاً در میان سایر کاربران باشند، آگاه کنند. برای پیشبرد این اهداف، افراد و گروه‌ها، انواع وب‌سایت‌ها، گروه‌های خبری و سایر منابع آنلاین برای زنان طراحی کرده‌اند. البته برای دو نوع از زنان: اول کسانی که علاقه‌مند به یادگیری بیشتر در مورد فناوری اینترنت هستند و دوم برای زنانی که در حوزه فناوری اطلاعات شاغل هستند. این

1. Xenon van

2. Ham

3. Donna J Harraway

گروه‌ها بر این باورند که توانمندسازی زنان از طریق کسب دانش بیشتر در زمینه فناوری‌های نوین رسانه‌ای و ایجاد فرصت‌های بیشتر برای پیشرفت در این مشاغل امکان‌پذیر است؛ بنابراین مهم‌ترین شاخه از فمینیسم سایبر این ایده را مورد بحث قرار می‌دهد که زنان می‌توانند با تسلط بر ارتباطات آنلاین و با یادگیری بهترین شیوه‌ها در نحوه تولید قدرت، توانمند شوند (امیر ابراهیمی، ۱۳۸۴: ۱۵). از این رو، پلنت معتقد است شبکه گسترده جهانی فمینیسم سایبری تبدیل به بسط روانکاوانه این ایده اسطوره‌ای و حتی همبستگی بین رایانه و زنانگی می‌شود. در این میان برخی از زنان شروع به استفاده از وب برای نشان دادن خود کرده‌اند؛ برخی از طریق وبلاگ‌های شخصی و اتاق‌های گفتگو، توانستند در مورد موضوعاتی مانند هویت، نژادپرستی و جنسیت از دیدگاه خود بحث کنند به گونه‌ای که محیط دیجیتال راهی برای زنان شد تا قدرت خود را در تولید و انتشار افکار بدون میانجیگری سلطه مردان نشان دهند (پلنت، ۱۹۹۶: ۵۲). به عبارتی رایانه‌ها زنان را قادر می‌سازند تا برای تحقیق و تبادل علمی و همچنین برای فعالیت‌های سیاسی که تغییرات اجتماعی را ترویج می‌کنند، با یکدیگر شبکه تشکیل دهند و همچنین عرصه جدیدی برای بیان بسیاری از ناگفته‌ها ایجاد کنند (مورس^۱، ۱۹۹۷: ۵۱).

عمده مکاتب فمینیسم

الف) فمینیسم لیبرال

فمینیسم لیبرال به لیبرالیسم رفاه محور وابسته است، شکلی از اندیشه سیاسی لیبرال که تحت تأثیر نویسندگانی مانند جان استوارت میل شکل گرفت؛ بنابراین، این سنت فمینیستی سازمان‌دهی جوامع مدرن را به چالش نمی‌کشد؛ اما در مقابل، توزیع مجدد عادلانه‌تر مزایا و فرصت‌ها را پیشنهاد می‌کند (بیسلی^۲، ۱۳۸۷: ۸۷). آن‌ها متعهد به ارائه و ارتقای فرصت‌های برابر برای زنان از طریق قانون‌گذاری و سایر ابزارهای دموکراتیک هستند. تحولات حقوقی مانند قانون پرداخت برابر و قانون تبعیض جنسی به شدت مورد حمایت

1. Morse
2. Beasley

فمینیست‌های لیبرال قرار دارد که برابری قانونی را برای پایان دادن به تبعیض علیه زنان ضروری می‌دانستند (گیدنز و بردسال^۱، ۱۳۸۶: ۱۶۷). به‌طور کلی، میل لیبرال فمینیست‌ها این است که زنان را از نقش‌های جنسیتی سرکوبگر آزاد کنند، یعنی نقش‌هایی که با دادن موقعیت‌های پست به زنان یا حتی ممانعت از حضور آن‌ها در دانشگاه‌ها، عرصه‌های عمومی و بازار توجیه می‌شود؛ فمینیست‌های لیبرال مدعی‌اند که این نوع کلیشه‌های جنسیتی عمیقاً از دلایل نابرابری‌ها هستند و اگر قرار است اهداف لیبرالیسم برای همه اعم از زن و مرد محقق شود، باید در مورد همه‌ی آن‌اندیشید (تانگ^۲، ۱۳۹۸: ۵۴). به‌طور کلی اگرچه فمینیست‌های لیبرال در دهه گذشته سهم قابل توجهی در پیشرفت زنان داشته‌اند، منتقدان می‌گویند که آن‌ها نتوانسته‌اند به علل ریشه‌ای نابرابری جنسیتی و ماهیت سیستمی سرکوب زنان در جامعه رسیدگی کنند و با تمرکز تنها بر مشکلات شخصی زنان از جمله «تبعیض جنسیتی، دیوار شیشه‌ای و دست‌مزد نابرابر» فقط تصویر ناقصی از نابرابری جنسیتی ترسیم می‌کنند. فمینیست‌های رادیکال، فمینیست‌های لیبرال را به تشویق زنان به پذیرش جامعه نابرابر و رقابتی متهم می‌کنند (گیدنز و بردسال، ۱۳۸۶: ۱۶۸-۱۶۷).

ب) فمینیسم سوسیالیستی و مارکسیستی

اگرچه فمینیسم لیبرال بر عدالت و برابری تأکید می‌کند و منشأ ستم بر زنان را فقدان ناعادلانه حقوق سیاسی و قانونی مانند مردان می‌داند، سوسیالیست‌ها و مارکسیست‌ها معتقدند که ظلم به زنان ناشی از شرایط اجتماعی-اقتصادی است و این ظلم فقط زمانی پایان خواهد یافت که شرایط اجتماعی و اقتصادی تغییر کند. از این رو هر دو مکتب پیشنهاد می‌کنند که این ستم از طریق حذف این نظام تغییر یابد (یزدانی و جندقی، ۱۳۸۲: ۳۲۳-۳۲۲). در فمینیسم مارکسیستی، طبق نوشته‌های مارکس، روابط طبقاتی سلسله مراتبی است (مبتنی بر مالکیت یا توزیع نابرابر منابع ثروت، اعم از پول و منابع) و به‌عنوان منبع قدرت اجباری و سرکوبگر و در نهایت همه نابرابری‌ها تلقی می‌شود. سرکوب جنسی به‌عنوان

1. Giddens & Birdsall

2. Tang

سطح بعدی تلاش برای قدرت تلقی می‌شود. در این مدل، اشکال اصلی تقسیم کار به‌طور تاریخی سلطه مردان را افزایش داده است؛ یعنی ستم جنسی مقدم بر ستم طبقاتی است (بیسلی، ۱۳۸۷: ۹۸-۹۷). همچنین در نظریه مارکسیستی، ناتوانی حل مشکلات مرتبط با مشکلات جنسی و باروری زنان (پیشگیری از بارداری، ناباروری و سقط جنین، پورنوگرافی، فحشا، خشونت جنسی، تجاوز و ضرب و شتم زنان) بسیار مشهود است. در نتیجه توجه زنان مارکسیست به مسائل مربوط به کار زنان جلب می‌شود. در این راستا یکی از کارکردهای آن‌ها کمک به درک ارتباط بین نهاد خانواده و سرمایه‌داری است و اینکه چگونه کار خانگی زنان بیهوده و غیرواقعی تلقی می‌شود و معمولاً ملال‌آورترین و پست‌ترین مشاغل به زنان واگذار می‌شود (تانگ، ۱۳۹۸: ۹۱-۹۰). به عقیده بسیاری از فمینیست‌های مارکسیست، کار خانه یا کار خانواده را نباید خدمت شخصی به مردان دانست، اما اگر قرار است زن نیروی کار تولید کند، طبق فرض کلی‌تر سرمایه‌داری، کار خانه باید کار ضروری دانسته شود. نکته مهم دیگر این است که فمینیست‌ها به این نکته اشاره می‌کنند که کار خانگی زمینه‌ای است که در آن زنان توسط مردان نه تنها به‌عنوان سرمایه‌دار، بلکه به‌عنوان همسر خود نیز مورد استثمار قرار می‌گیرند (یزدانی و جندقی، ۱۳۸۲: ۳۲۴-۳۲۳).

ج) فمینیسم رادیکال

در حالی که فمینیسم لیبرال ظلم به زنان را نتیجه قوانین ناعادلانه می‌داند، فمینیسم سوسیالیستی و مارکسیستی آن را نتیجه ساختارهای اجتماعی-اقتصادی می‌داند، فمینیسم افراطی رادیکال، مردان را دلیل ظلم به زنان برمی‌شمارند. همان‌طور که از نامش پیداست، در فمینیسم رادیکال، جدی‌ترین حملات علیه اهداف و دغدغه‌های فلسفه سیاسی سنتی دیده می‌شود، زیرا فمینیسم لیبرال، فمینیسم مارکسیست و فمینیسم سوسیالیستی، همگی موافق فلسفه‌های سیاسی‌ای هستند که معتقدند اگر این فلسفه‌ها تعدیل شوند، می‌توانند منافع زنان را تأمین کنند، اما آن‌ها اساساً با خود فلسفه سیاسی مخالف هستند و آن را راهی برای مشروعیت بخشیدن به قدرت مردانه می‌دانند. از دیدگاه فمینیسم رادیکال، ستم بر

زنان به خودی خود نوعی ستم است. این ظلم فراتر از سایر اشکال ستم است و برای مبارزه با آن، زنان نیز باید علیه مردان متحد شوند، همان‌طور که زنان تحت ستم هستند (همان: ۳۲۴_۳۲۵). از دیدگاه فلسفه سیاسی، فمینیسم رادیکال در قالب‌بندی مجدد مفهوم «امر سیاسی» اهمیت دارد؛ یعنی درحالی که فمینیسم لیبرال بر بی‌عدالتی قوانین موجود تأکید دارد و بر تعمیم حقوق مردان به زنان پافشاری می‌کند، فمینیست‌های رادیکال بی‌عدالتی قوانین موجود را بخشی از ساختار سلطه مردانه می‌دانند که از خانواده آغاز می‌شود و گسترش می‌یابد. فایرستن از «طبقه جنسی» برای توصیف موقعیت اجتماعی زنان صحبت می‌کند و استدلال می‌کند که زنان تنها با از هم پاشیدن خانواده و روابط قدرت موجود در آن می‌توانند به رهایی دست یابند (گیدنز و بردسال، ۱۳۸۶: ۱۶۸). شولامیث فایرستون در کتاب مناظره جنس‌ها می‌گوید: ظلم و ستم زن ریشه در توانایی او برای بچه‌دار شدن دارد، اساساً این شرایط بیولوژیکی ظالمانه‌ای برای اوست، اما فناوری تولیدمثل می‌تواند زن را قادر سازد تا خود را از آن شرایط بیولوژیکی رها کند؛ بنابراین، اگر زنان بتوانند بر فناوری باروری تسلط پیدا کنند، برای اولین بار می‌توانند بر ظلم علیه خود غلبه کنند. بر اساس استدلال مارکس، فایرستون می‌گوید: همان‌طور که کارگران تحت سرمایه‌داری باید ابزار تولید را تصاحب کنند، زنان نیز باید ابزار تولیدمثل را در اختیار بگیرند تا قدرت جنسی و تمایز جنسی را ریشه کن کنند (یزدانی و جندقی، ۱۳۸۲: ۳۲۶).

۵. روش پژوهش

بعضی از روش‌ها در تحقیق کیفی جهت استفاده از اینترنت به‌عنوان یک ابزار، موضوع و حتی بستر، به‌گونه‌ای تغییر و تعدیل یافته‌اند که به‌راحتی بتوان اینترنت و فضاهای ایجادشده مربوط به آن را مورد مطالعه قرار داد (فلیک^۱، ۱۳۸۷: ۲۷). این پژوهش از طریق تحلیل مضمون کیفی انجام می‌شود که پست‌ها و متن‌هایی که در چندین شبکه‌ی فمینیستی اینستاگرامی، منتج به بازنمایی مطالباتی در حوزه‌ی زنان شده است را مورد بررسی و تحلیل قرار می‌دهد. از این روش می‌توان برای شناخت الگوهای موجود در داده‌های کیفی بهره

1. Flick

برد؛ تحلیل قالب و تحلیل شبکه مضامین از جمله ابزارهایی است که در این روش به کار می‌رود (عابدی جعفری و همکاران، ۱۳۹۰: ۱۵۱). از این رو در این مطالعه بنا به راهبردی که مدنظر بوده، نیاز است برای گردآوری اطلاعات به صورت هدفمند تمام متن و محتوایی را که مرتبط با اهداف پژوهش در بخش کیفی می‌باشد شناسایی و جهت ادامه‌ی روند به مطالعه‌ی اسناد اینترنتی شبکه‌های مجازی و همین‌طور مطالعات کتابخانه‌ای روی آورد.

جامعه آماری شامل تمام صفحات فعال فمینیستی است که واجد شاخص‌های ورود به تحقیق می‌باشند. شاخص‌های انتخاب نمونه‌ها و پست‌ها، جهت گونه‌شناسی و استخراج مطالبات بازنمایی شده به شرح زیر است: ۱_ صفحات فعال فمینیستی بیان‌کننده‌ی مطالبات؛ ۲_ مرتبط بودن پست‌ها با مطالبات حوزه زنان؛ ۳_ تمرکز در خصوص زنان ایرانی در متن و محتوا؛ ۴_ اشاره‌های نشانه‌شناسی از رویکردهای فمینیستی در تنظیم متن و محتوا؛ ۵- وجود کلیدواژه‌های فمینیستی و اندیشه‌های مرتبط در متن و محتوا؛ ۶_ معرفی خود به‌عنوان فمینیست در قسمت مشخصات؛ ۷_ دارای تعداد بالای فالوورهای اینستاگرامی بیش از ۵۰ K؛ ۸_ میزان اثرگذاری در فضای عمومی جامعه و شناخت نسبی آن پیج در بین کاربران. پس از آن، روش نمونه‌گیری به صورت نظری یا هدفمند صورت گرفت برای این امر پژوهشگر با حضوری فعال در شبکه اجتماعی اینستاگرام و مشاهده‌ی مشارکتی به جست‌وجوی نمونه‌ها پرداخت. در همین راستا تعداد ۴۴ پیج از مجموع پیج‌های فعال اینستاگرامی که شاخص موردنظر برای ورود به مطالعه را داشتند انتخاب شد، در مرحله‌ی بعد نیز با رصد بیشتر تعداد ۱۵ پیج که در بازه‌ی زمانی «بهمن سال ۱۴۰۰ لغایت شهریور ۱۴۰۱» بیش از ۵۰K فالوور داشتند، انتخاب و مابقی صفحات مشابه حذف شد. پس از آن پژوهشگر با دقت نظر بیشتری مجموعه‌ای از ۳۲۰ پست مرتبط و موردنیاز جهت پاسخگویی به سؤالات تحقیق را از طریق نمونه‌گیری هدفمند تا رسیدن به مرحله‌ی اشباع نظری انتخاب و برای مرحله‌ی کدگذاری طبقه‌بندی نمود. روش اعتبارسنجی در این پژوهش از نوع «روایی تفسیری» می‌باشد که جهت کسب تأیید نهایی آن، نتایج پژوهش به صاحب‌نظران ارائه و بازخوردها گرفته شد؛ علاوه بر آن سنجش روایی پژوهش از دو راه

محقق شد، ابتدا اینکه برای رسیدن به مضمون‌های اصلی و فرعی در این پژوهش از پیشینه و چارچوب مفهومی نیز استفاده شد و از طرفی رهنمون‌های نخبگان و کارشناسانه‌ی گروهی از کسانی که مخاطب شبکه‌های فمینیستی اجتماعی بودند نیز در این خصوص لحاظ گردیده است.

روش تحلیل داده‌ها

در خصوص تحلیل مضمون نیز می‌توان گفت یکی از روش‌های کارآمد تحلیل کیفی، است. چراکه این روش صرفاً یک روش کیفی خاص نیست، بلکه فرایندی است که در اکثر روش‌های کیفی کاربرد دارد و می‌توان از آن استفاده کرد. در این روش، پس از آنکه داده‌های کیفی توسط محقق چندین بار مرور و تسلط کافی پیدا شد، داده‌هایی را که دارای بیشترین غنا هستند و می‌تواند پژوهشگر را در رسیدن به موضوع پژوهش و یا در پاسخ به سؤالات پژوهش هدایت کند مشخص می‌شوند. سپس داده‌های کیفی انتخاب شده توسط محقق کدگذاری می‌شوند. پس از اتمام این مرحله «مرحله کدگذاری»، محقق برای هر یک از کدها، یک برچسب انتخاب می‌کند. در مرحله‌ی برچسب‌گذاری خلاقیت محقق و به بیانی قدرت واژه‌سازی وی مهم می‌باشد؛ در این صورت مضامین فرعی به دست می‌آید که در واقع همان برچسب‌های انتخاب شده هستند. آخرین مرحله‌ی تحلیل مضمون، دستیابی به مضامین اصلی است؛ که این مضامین از ادغام مفهومی مضامین فرعی که پیش از آن در یک دسته‌ی فرعی مشابه قرار گرفته‌اند، به دست می‌آیند.

۶. یافته‌های تحقیق

در مجموع از میان ۴۴ صفحه‌ی فمینیستی فعال شناسایی شده در شبکه‌های اجتماعی بنا به اهداف طرح شده ۱۵ پیج فعال که شرایط ورود به تحقیق را داشتند انتخاب شدند و در طی بازه‌ی زمانی یک ساله از هر پیج که مشخصات آن در جدول (۱) رفته است، حدوداً ۲۰ پست از هر پیج که مرتبط با موضوع تحقیق بوده‌اند، جمع‌آوری شد و در مجموع ۳۲۰ پست موردبررسی نهایی و کدگذاری قرار گرفت.

جدول ۱. سیمای نمونه‌ها

نام	سکونت	دنبال شونده	دنبال کننده	تعداد پست	اپلیکیشن مورد استفاده
(۱) م ع	خارج از ایران	۱۷۵۶	۸/۱M	۱۲۹۸۹	اینستاگرام_تلگرام_توییتر
(۲) ف ع	خارج از ایران	۳۹۱۹	۷۱۶K	۶۶۷۷	اینستاگرام_تلگرام_توییتر
(۳) س س	خارج از ایران	۵۲۳	۳۹۰K	۱۰۵۲	اینستاگرام_تلگرام
(۴) فم ر	خارج از ایران	۱۹۰	۷۰۲k	۳۵۶۱	اینستاگرام_تلگرام_توییتر
(۵) د آ	نامعلوم	۵۷	۱۱۱k	۱۰۹۱	اینستاگرام_تلگرام
(۶) م ب	نامعلوم	۱	۱/۲m	۳۷۴	اینستاگرام_توییتر
(۷) از	خارج از ایران	۱	۸۰/۴k	۱۳۵۸۰	اینستاگرام_تلگرام
(۸) م خ	خارج از ایران	۱۴۷۰	۱۱۱K	۱۷۵۹	اینستاگرام
(۹) گک آ	خارج از ایران	۶۵۱	۲۳۳k	۱۱۷	اینستاگرام
(۱۰) م گک	خارج از ایران	۴۷۷	۷۹/۳K	۱۴۵۵	اینستاگرام_توییتر
(۱۱) آ	نامعلوم	۶۶	۵۶/۸K	۲۶۶	اینستاگرام
(۱۲) ت	نامعلوم	۵۵	۸۷/۴k	۱۹۱۸	اینستاگرام
(۱۳) ف م	خارج از ایران	۸۱۵	۵۶/۵k	۶۳	اینستاگرام
(۱۴) کخ	نامعلوم	۲۵	۶۹/۳k	۶۸	اینستاگرام
(۱۵) کف	نامعلوم	۱۴۳	۵۰/۴K	۱۶۵	اینستاگرام

در مجموع در این مطالعه ۹۴۳ کد اولیه نام‌گذاری شد که از این بین ۱۰۳ مضمون جزئی برچسب‌گذاری و انتخاب و مابقی کدهایی که با این مضامین هم‌پوشانی داشتند حذف گردیدند، پس از آن با دسته‌بندی‌های صورت گرفته ۱۴ مضمون فرعی، طرح و در این میان یک هسته‌ی اصلی «رفع محرومیت‌های اعمال شده» و پنج مضمون اصلی به شرح جدول (۲) مورد شناسایی و دسته‌بندی نهایی قرار گرفت.

جدول ۲. مضامین استخراج شده از صفحات فمینیستی در شبکه‌های اجتماعی

مضمون اصلی	مضامین فرعی	مضامین جزئی
	رفع قوانین عرفی و حقوقی مردسالار	سلسله‌مراتب قدرت در خانواده، کنترل رفت‌وآمد دختران، کنترل بر رفتار جنسی زنان، حذف نام مادر از اسناد شناسایی، تمکین، زناشویی، اجازه

مضمون اصلی	مضامین فرعی	مضامین جزئی
رفع بی‌عدالتی و نابرابری جنسیتی	رفع	همسر برای خوابگاه، ازدواج اجباری
	تأکید بر مساوات، آزادی و فردگرایی	حق اشتغال و دستمزد برابر، ازدواج بدون اذن ولی، پایان خودخواسته بارداری، حق خروج از کشور، حق انتخاب پوشش، حق حضانت و ولایت فرزندان، شروط ضمن عقد، دیه و ارث برابر، حق طلاق
	ایجاد فرصت‌های مناسب و کافی در جامعه برای زنان	شکاف‌های نابرابر متعدد، دستمزد یکسان در برابر کار یکسان، مردانه شدن مشاغل، افزایش چشم‌گیر زنان بیکار، عدم حمایت از مادران شاغل، دسترسی به آموزش برای استفاده از فرصت شغلی بهتر.
رفع محرومیت نسبی از مناسبات و تجربه زیسته	محرومیت نسبی زنان با تقلیل هویت زنانه به خانواده‌گرایی	وظیفه زن همسری و مادری نیست، فرزندپروری مسئولیتی مادرانه نیست، نگاه سنتی و متعصبانه به حضور زن در محیط کار، باور اشتباه به اینکه وظیفه زن کار در خانه است. کار خانه کاری زنانه نیست
	فروستی در مناسبات و تجربه زیسته	اختیار کردن زن دوم، مردسالاری در همه امور، باور به اینکه مردان از لحاظ بیولوژیک بر زنان برتری دارند، مردانگی مدیران اجرایی، روابط جنسی غیرعاطفی، پذیرش نقش زنانه و زنانگی ازلی، دیگری پنداشتن زنان و فروکاستن نقش اجتماعی آن‌ها
	هم‌آمیزی انواع آزار در خانه	خشونت اقتصادی خانگی، خشونت خانگی، خشونت جنسی، خشونت روانی، آزار روانی
رفع بحران عاملیت زنانه	عاملیت جنسی و استقلال تن	صحبت از سکس بی‌حیایی و بی‌عفتی نیست، زنان فاقد نیاز جنسی نیستند، زنان مسئول برآوردن نیاز جنسی همسران نیستند، کارایی اندام جنسی فقط تولیدمثل نیست، دفاع از سکس آزاد، بیش جنسی کردن بدن، معصیت لذت جنسی زنانه
	بازپس‌گیری بدن‌ها با عاملیت زنان	دفاع از همجنس‌بازان و دگرباشان، گفتگو درباره‌ی دگرباشی و کوئیرستیزی، دفاع از ترنس‌ها
	تجاوز و سلب عاملیت زنان	تجاوز ناشی از اعمال قدرت مردانه، عدم رعایت حقوق جنسی زن، نادیده‌انگاری تمایل زن به رابطه، ضعف قوانین پیشگیری‌کننده
رفع کلیشه‌های برساخت حول گفت‌وگو تبعیض	بررسی بکارت جامعه‌پذیری برای بردگی	مردانگی گره‌خورده به حذف سکسوالیته زن، قدرت استیلا و اقتدار مرد در کنترل بدن زن، مبارزه برای استیفاء سکسوالیته و لذت جنسی، ننگ تنوریزه کردن افسانه بکارت، بکارت امانتی سپرده‌شده به زن.
	ناموس‌پرستی مردان، مصالحه‌ی بزرگ	طبیعی‌انگاری ضعیفه‌کشی، کلیشه غیرت ایده‌آل گذشته‌ابتدال غیرت‌کنونی، قباحتی به نام زن‌کشی و قتل ناموسی، ناموس‌استثمار و تحدید زن، غیرت مردانه بنای انقیاد زنان، زن‌کشی در راستای حفظ سلسله‌مراتب

مضمون اصلی	مضامین فرعی	مضامین جزئی
	زن‌کشی	نظم جنسیتی، قتل مبتنی بر داعیه ناموس
	ناکارآمدی تابوها و احکام بدوی	تفکیک جنسیتی، محرم و نامحرم، کودک همسری، تابوی قاعدگی، تابوزدایی از احساس ندامت برای ناباروری و نازایی، سکوت را بشکن تابوی تجاوز، ورزش و تابوی بدنسازی زنان، ترشیدگی و تجرد
رفع سرکوب و خفقان نظام‌مند	مشارکت‌طلبی برای مقابله با خفقان	زن یک نیروی اجتماعی برای تغییر، مطالبه‌گری و تسلیم شرایط نشدن، تمامی زنان بر علیه قربانی‌شدگی، سازش باز تولید سرکوب تاریخی زنان است، ایجاد یک فرصت جمعی برای شکستن سکوت
	خفقان ابزار مردسالاری و عملی خشونت‌آمیز	سرکوب در راستای پیروی مطلق از نظم عمومی، سیستم سخت‌نظارتی بر کنترل زنان

۶-۱. رفع تبعیض جنسیتی و بی‌عدالتی در قوانین

یکی از مهم‌ترین مضامین استخراج‌شده از مطالعه‌ی پیچ‌های فمینیستی در شبکه‌های اجتماعی «افزایش توقعات در راستای برابری جنسیتی» است، از جمله مؤلفه‌هایی که در ارزیابی‌ها برای آن‌ها حائز اهمیت است، میزان نابرابری بین زن و مرد در حوزه‌های حقوقی، اشتغال و فرصت‌های اقتصادی، آموزش و پیشرفت تحصیلی، بهداشت و سلامت و حضور در مناصب سیاسی، قدرت و... می‌باشد. این مضمون اصلی دارای سه زیرمضمون فرعی می‌باشد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

۶-۱-۱. مردسالارانه بودن قوانین عرفی و حقوقی

شکل ۲

شکل ۱

فعالان فمینیستی در شبکه‌های اجتماعی و برای نمونه صفحه‌ی «م ب در شکل ۱» معتقد هستند، در جوامعی که نابرابری‌های جنسیتی وجود دارد، به‌طورمعمول قوانین رسمی و هنجارهای عرفی به‌گونه‌ای تنظیم شده است که همواره به کمک جنس غالب می‌آیند و همین مسئله نیز به نابرابری‌های موجود دامن می‌زند؛ بااین وجود در برخی جوامع سهم ناچیزی برای جنس مغلوب در نظر گرفته می‌شود که دلیل آن‌هم ایجاد موازنه‌ای اندک است که نابرابری‌ها زمینه‌ی واژگونی آن سیستم را فراهم نسازد. از منظر این صفحات یکی از آن مسائلی که همان سهم اندک زنان در جامعه‌ای نابرابر است مهریه می‌باشد، سهمی که قانوناً به زن تعلق دارد و در صورت مطالبه باید به زن پرداخت شود؛ اما امروزه قانون‌گذاران نیز در صدد محدود شماری این قانون علیه زنان و به نفع مردان هستند و این در حالی است که با توجه به شرایط امروز جامعه‌ی ایرانی، مهریه برای بسیاری از زنان که در خانواده‌های با نگاه مردسالار زیست می‌کنند مهم‌ترین و تنها ابزار برای احقاق حقوقشان در شرایطی نابرابر است.

۶-۱-۲. تأکید بر مساوات، آزادی و فردگرایی

اولین پست در این خصوص «ف م شکل ۲»، به حق آواز زنان می‌پردازد، غالب صفحات فمینیستی که به مسئله‌ی آواز توجه‌ی ویژه‌ای دارند معتقدند در قوانین جمهوری اسلامی قانون صریحی برای منع آواز خواندن زنان وجود ندارد؛ باین حال در طی سال‌های گذشته در چندین دهه هر گونه تک‌خوانی زنان به‌ویژه در صورتی که مخاطب مرد باشد، ممنوع است و در برخی موارد با برخورد دستگاه‌های قضایی مواجه شده است.

شکل ۳. شبکه‌گاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

از این رو به هر آنچه که به‌عنوان موانع متعدد برای حضور فعالانه‌ی زنان در عرصه‌ی موسیقی به حساب می‌آوردند معترض هستند، به‌طور کل از مهم‌ترین مسائلی که در طی سال‌های گذشته شبکه‌های فمینیستی تمرکز نسبتاً بالایی بر روی آن داشته‌اند حق آواز زنان و مهم‌تر از آن حق انتخاب اختیاری پوشش در قالب کمپین چهارشنبه‌های سفید و پوشش حجاب بی‌حجاب بوده است. برای نمونه دو پیج از مشهورترین صفحات فمینیستی که راهبری این کمپین و پوشش‌ها در خصوص حجاب (پوشش) و آواز زنان را بر عهده داشته

است صفحه‌ی «گک آشکل ۳» و «م ع شکل ۴» می‌باشد که پست‌های روبه‌رو نمونه‌ای از فعالیت‌های این صفحه با بیش از یک میلیون و چهارصد هزار بازدید و دیگری پانصد هزار بازدید می‌باشد. در این پست علاوه بر مخالفت با حجاب اجباری و تأکید بر حق انتخاب آزادانه پوشش، به برجیده شدن نهادهایی همچون گشت‌ارشاد به دست زنان و مردان اشاراتی شده است. از نظر این شبکه‌ها حجاب محل دخالت حکومت، سیاستمداران و یا دخالت مردان خانواده، نیست بلکه موضوعی است متعلق به زن و نه چیز دیگری. فمینیسم این مسئله را در قالب «تأکید بر حق زن بر بدن خود» طرح می‌کند.

۶-۱-۳. مناسب و کافی نبودن فرصت‌های موجود در جامعه برای زنان

طبق نظر «ک ف، شکل ۵»، آنچه گسترش نابرابری‌های اجتماعی و به خصوص نابرابری‌های جنسیتی را دامن می‌زند نداشتن قدرت در ساختار است، این ساختار بوروکراتیک و سلسله‌مراتبی دولت‌ها بوده است که زنان را از ساختارهای قدرت دور نگه داشته است؛ از نظر این صفحات در بررسی‌های صورت گرفته از جوامع و فرهنگ‌ها درمی‌یابیم که در هیچ جامعه‌ی شناخته شده‌ای قدرت زنان بیشتر از مردان نبوده است، فمینیست‌های لیبرال جدید معتقدند چون زنان، مانند مردان، ذاتاً موجوداتی عقلانی هستند، باید از تمام حقوق سیاسی و قانونی با مردان برخوردار باشند (بیسلی، ۱۳۸۷: ۸۷) در حالی که در طی تاریخ نقش‌های مردان عموماً ارزشمندتر از نقش‌های زنان تلقی می‌شد و پادشاه‌های بیشتری دریافت می‌کردند. تقریباً در همه فرهنگ‌ها، مسئولیت اصلی زنان مراقبت و به سپهر خصوصی خانواده و خانه محدود می‌شد، به نحوی که نظم جنسیتی الگوهای روابط قدرت بین مردانگی و زنانگی در سراسر جامعه را مشخص می‌کرد که بر اساس تعامل چند ساختار به وجود می‌آید: کار، قدرت و تعلق روانی، در تمام این چارچوب زنان به دلیل قدرت و منزلت کمتر، در نهادهای قدرت و دولت نیز کمترین حضور را دارند.

شکل ۵

۲-۶. رفع محرومیت نسبی از مناسبات و تجربه زیسته

یکی دیگر از مضامین مهم مستخرج از یافته‌ها مربوط به محرومیت‌های زنان در مناسبات و تجربه زیسته است، به این معنا که زنان ایرانی تقریباً در تمامی عرصه‌های زندگی خود دچار تنزل موقعیت و وادار به پذیرش وضعیت فرودست خود در جامعه بوده‌اند، همچنین فرصت‌های رشد و پیشرفت و رسیدن به مناصب اجتماعی، اقتصادی و سیاسی برای زنان به شدت محدود بوده است، محرومیت نسبی زنان در مناسبات و تجربه زیسته شامل سه زیر مقوله یا مضمون فرعی است که هر کدام به بخشی از عوامل فرودستی و محرومیت زنان اشاره می‌کند.

شکل ۷

شکل ۶

۶-۲-۱. تقلیل هویت زنانه به خانواده‌گرایی

در میان پست‌های فمینیستی که مضمون تقلیل هویت زنانه به خانه و خانواده را دارند، دسته‌ای از عکس‌ها و توضیحات به چگونگی مقدس جلوه دادن همسری، مادری و خانه‌داری می‌پردازند. «ف ع، شکل ۶» و «ک خ، شکل ۷» که معتقدند مردان با نسبت دادن وجوه غیرواقعی و برساخته به زن (که همگی چهره‌ای مخدوش از هستی زن به نمایش می‌گذارند) درصدد محو نیازها و خواسته‌های انسانی زنان هستند؛ به‌عنوان مثال برخی از فمینیست‌های رادیکال معتقدند که مردان نقش‌های باروری و والدینی زنان را کنترل می‌کنند. از آنجایی که زنانی هستند که از نظر بیولوژیکی توانایی بچه‌دار شدن را دارند، از نظر مادی و از نظر نگهداری و حمایت به مردان وابسته هستند. این نابرابری «بیولوژیکی» در خانواده هسته‌ای به یک سازمان اجتماعی تبدیل می‌شود (گیدنز و بردسال، ۱۳۸۶: ۱۶۸)؛ یعنی آن چیزی که مردسالاری در راستای تداوم بخشی به حیات خود بدان نیازمند است و با تعاریفی که از نقش زن به‌عنوان همسری و مادری ارائه می‌دهد کنترل و طرد اجتماعی

زنان را دنبال می‌کند. از منظر این صفحات، تن دادن به این حذف اجتماعی خود تبعات منفی زیادی برای زنان دارد و تبعیض جنسیتی را بسیار تقویت می‌کند، چرا که به دنبال آن زنان مجبور به دست کشیدن از حضور اجتماعی، اشتغال و تحصیل هستند. دومین وجه از ابعاد تبعیض آمیز از نظر ایشان، تقدس بخشی به زنانه بودن خانه‌داری و مادری و همسری مربوط به تضييع حقوق مادران از طريق زنانه شدن نقش‌های مراقبتی است؛ بنابراین طبق آنچه صفحات فمینیستی به دنبال آن هستند این تقدس‌زدایی باید به نحوی صورت بگیرد که تغییراتی در واگذاری یک سویه نقش‌های مراقبتی ایجاد شود و بن‌بست تقلیل هویت زنان به خانه‌داری شکسته شود. نمونه‌ی این مسئله در دیدگاه‌های فمینیسم لیبرال مشهود است که در تلاش برای رهایی زنان از محدودیت‌های ناشی از گرفتار شدن در حوزه خصوصی است؛ محدودیت‌هایی که مانع از رشد، شکوفایی و ابراز وجود زنان می‌شود و آن‌ها را از درک پتانسیل منحصر به فرد خود باز می‌دارد (یزدانی و جندقی، ۱۳۸۲).

۲-۲-۶. فرودستی در مناسبات و تجربه زیسته

یکی از وجوه نابرابری جنسیتی و فرودستی زنان در تجربه زیسته از نظر «ف ع، شکل ۸» همان شکافی است که بین دو جنس زن و مرد در ساختار جامعه وجود دارد. از نظر عمید عده‌ای از کنشگران برای برقراری تعادلی بین سهم برابر زن و مرد تلاش می‌کنند و تا زمانی که در لایه‌هایی از جامعه به حد کامل این برابری نمود پیدا کند این تلاش باید ادامه یابد و با خرده داده‌های حقوقی به زنان نباید از مبارزه دست کشید. در بحث فوتبال این صفحات فمینیستی معتقدند که زنان فوتبال را می‌فهمند، آن را نقد می‌کنند، از قوانین و مقررات حاکم بر آن آگاه هستند و به خوبی در قالب هواداری قرار گرفته‌اند. حتی امتیازی که زنان نسبت به مردان در خرده فرهنگ فوتبال که همان هواداری است دارند استفاده از ادبیاتی است که سال‌ها مردان به لطف عدم رعایت آن «مستمسکی» به دست سیاست‌گذاران داده بودند که به دلیل فضای آلوده ورزشگاه‌هاست که زنان باید پشت درهای بسته آن بایستند و فقط شنونده صدای تشویق‌ها و هوراها باشند. از نظر عمید هر چند تصمیم‌گیرندگان کلان ورزش همچنان تلاش می‌کنند چشمان خود را بسته نگه دارند اما زنان باید مبارزه‌ای را که

طی دو دهه اخیر برای رسیدن به این خواسته به طور مستمر پیگیری کردند تا جایی پیگیری کنند که این نابرابری و عدم تعادل را به سمت و سوی توازن پیش ببرند.

شکل ۸

۶-۲-۳. هم‌آمیزی انواع آزار در خانه

صفحه «ت، شکل ۹» در غالب پست‌هایی که اختصاصاً به مسئله خشونت می‌پردازد معتقد است؛ در بسیاری از خشونت‌های جنسی حتی در مواقعی کار به شکایت قضایی کشیده می‌شود این زنان هستند که سکوت اختیار می‌کنند، این در حالی است که طبق قانون زن وظیفه تمکین مرد را دارد و غالباً این مردان هستند که حق اعتراض دارند و به راحتی در این خصوص اعلام نظر می‌کنند؛ شدت این مسئله تا حدی است که حتی در شرایطی که زنان تمایلی برای تمکین ندارند بر اساس چارچوب خانواده یا بیرون از آن، این رابطه و تمکین بر زن تحمیل می‌شود و این نوع از خشونت‌ها تا حد زیادی پذیرفته شده و جا افتاده است. این سکوت و همراهی در سایر خشونت‌ها علیه زنان نیز وجود دارد، به‌عنوان مثال

زنانی که به صورت مداوم در معرض خشونت فیزیکی از جانب مردان خانواده‌ی خود هستند، از آن جهت که این خشونت و رفتار را به حسب شرایط حق مردان می‌دانند اجازه دخالت کسی را در امور برای دفاع از زن نمی‌دهند. از این رو می‌توان گفت حقوق زنان و مردان از نظر برابری با هم سازگار نیست و همین امر منجر به این می‌شود که در خیلی فضاها همچون محل کار، بیرون از خانه و... شاهد خشونت کلامی، آزار جنسی و موارد دیگر آزار علیه زنان هستیم؛ ولی زنان برای حفظ آبروی خود به دنبال پیگیری شکایات و رساندن آن به دادسرا و مراجع انتظامی نیستند.

شکل ۹

۳-۶. رفع بحران عاملیت زنانه

یکی دیگر از مضامین اصلی رفع بحران عاملیت زنانه است، بر طبق اظهارات فمینیستی در این شبکه‌های اجتماعی در طی تاریخ، بشر به نحوی مسائل جنسی را به تابویی برای زنان

فمینیسم‌سایبر، مطالبات بازنمایی شده از حوزه زنان در ... : حسین‌زاده و توسلی | ۳۰۱

تبدیل کرده بود، مذمت، ممنوعیت و تابوسازی سکس به‌عنوان امری گناه‌آلود کمترین انگاره‌ای بود که در اذهان و افکار ساخته و پرداخته شد، در این بخش سه مضمون فرعی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۶-۳-۱. عاملیت جنسی و استقلال تن

منظور از عاملیت جنسی از میان برداشتن محدودیت‌هایی است که به حذف سکسوالیته زن مربوط است و غالباً مردانگی‌ای منظور است که قدرت استیلا و اقتدارشان در کنترل بدن زن همیشه اعمال می‌شده است. از نظر «ف، ع، شکل ۱۰» در جامعه‌ی ایران همواره سعی شده است مابین زن و هویت جنسی‌اش و هم میان زن و جامعه دیواری دو گانه کشیده شود تا مطرود اجتماعی شود، از این رو زن می‌بایست برای استیفاء سکسوالیته و لذت جنسی‌اش در دو جبهه به مبارزه پردازد، یکی مبارزه علیه درون خود و از خودبیگانگی‌اش که از طریق آموزه‌های درونی شده وجودش طی جامعه پذیرگی کودکی‌اش بر وی تحمیل شده است و دیگری مبارزه بر علیه بیرون و بیگانگی اجتماعی‌اش که ذره‌ای تمرد زن بر این تملک مردانه منجر به بدنامی و رسوایی‌اش می‌شود از این رو نیاز است که زنان هم علیه آموزه‌های اجتماعی اقدام نمایند و هم دست به بازتعریف لیبل‌های اجتماعی بزنند.

شکل ۱۰

۶-۳-۲. بازپس‌گیری بدن‌ها با عاملیت زنان

فمینیست‌ها از جمله «اس‌س، شکل ۱۱» معتقدند که بدن زن، به چندین شکل مورد وسواس مردسالاری است. در طول تاریخ، بدن زن را به اشکال مختلفی سرکوب و محدود کرده‌اند و به مرد و جامعه گفته‌اند که بر بدن زن مالکیت دارد. چه با اعمال پوشش، چه با اجبار در حذف پوشش، چه با قانون، چه با رسانه، چه با کنترل جمعی و گروهی مردان بر زنان. از این‌رو در مردسالاری بدن زن فقط باید دو کارکرد داشته باشد: یا مخفی و پنهان و در حال نگهداری از کودک و کانون خانواده باشد در همین راستا زن نباید بصورت عمومی دیده شود، یا بیرون و عیان و در خدمت لذت مرد باشد، یعنی بدن زن بیش‌جنسی است؛ بنابراین در این گفتمان انتقادی اعتقاد بر این است که زنان در مواجهه و مقابله با تفکراتی که زن را محدود به حریم خصوصی می‌کند می‌باید دست به متوازن‌سازی روابط قدرت مابین دو جنس بزنند.

شکل ۱۱

در پستی دیگر «ف، ع، شکل ۱۲» ساختارهای اجتماعی را مجموعه‌ای از باورها می‌داند که افراد آن‌ها را به‌عنوان واقعیت می‌پذیرند. بخش بزرگی از چالش‌هایی که زنان در

فمینیسم‌سایبر، مطالبات بازنمایی شده از حوزه زنان در ...؛ حسین‌زاده و توسلی | ۳۰۳

اجتماع با آن‌ها مواجه می‌شوند، نتیجه‌ی همین ساختارهای اجتماعی است. تعریف عموم از یک زن برابر است با زن دگرجنس‌گرا- همسوجنسیتی و سفید پوستی که در نقش‌های سنتی فرو رفته است. به نوعی دیگر ما باور کرده‌ایم و پذیرفته‌ایم که تنها زمانی می‌توانیم به شخصی عنوان زن بدهیم یا او را با ضمائر زنانه صدا کنیم که دگرجنس‌گرا باشد و اندام جنسی متناسب به زنان داشته باشد. از نظر ایشان، تراجنسی‌ها علاوه بر اینکه موضوع جامعه به‌عنوان «دیگری» هستند، نتیجه تکرار هنجارهای جنسیتی هستند که اغلب رفتار و اعمال یک جنسیت خاص را تعیین می‌کنند؛ بنابراین آن‌ها باید این الگوی جنسیتی را بازسازی کنند تا پسر/دختر درونی خود را رها کنند. باید گفت که هم خود درونی فرد که حاصل قضاوت اجتماعی است و هم خود بیرونی او که حاصل تولید ارزش‌ها و هنجارهای جنسیتی است تحت سیطره جنسیت قرار دارند (توسلی و امامی، ۱۳۹۷: ۱۷۱). در هر صورت از نظر این صفحات اجتماعی، گرایش جنسی می‌تواند در طول عمر یک شخص ثابت و یا سیال باشد؛ از این رو یکی از مهمترین اقدامات و مطالبات در پیچ‌های فمینیستی تلاش در راستای ایجاد فضای لازم برای گفت‌وگو در خصوص گرایش‌های مختلف جنسی و جنسیتی است (صفحه «آ و، شکل ۱۲»).

شکل ۱۲

۳-۳-۶. تجاوز و سلب عاملیت زنانه

«م خ، شکل ۱۴» در اغلب پست‌هایی که در خصوص تجاوز و سلب عاملیت زنان می‌نویسد معتقد است در چنین فضایی که به راحتی می‌توان مسائل و مشکلات ساختاری و حمایت‌کننده‌ای که علیه زن و در جهت تبعیضات جنسیتی لحاظ می‌شود را درک و لمس کرد، نمی‌توان انتظار داشت که اتکای صرف به راهکارهایی از قبیل آموزش مردان برای محترم شمردن حقوق زنان، در بنا کردن نوع دیگری از مناسبات میان زنان و مردان کارگر افتد، بلکه یکی از مهم‌ترین نیازهای امروز ما همه‌گیر شدن و ایجاد امکان روایتگری امن در مورد خشونت‌های جنسی و شنیده شدن برای همه طبقات و مشاغل است تا از این طریق بتوان حساسیت‌های لازم را برای رفع موانع ساختاری در زمینه‌ی حمایت از زنان آزار دیده فراهم نمود؛ در غیر این صورت سایر اقدامات به نوعی بی‌اثر خواهد ماند و باز نکردن فضای لازم برای روایت‌گری‌ها به منزله‌ی موافقت با ادامه چرخه آزار جنسی علیه قربانیان و مشروعیت بخشیدن به دیسکورس عدم برابری آدم‌ها در برخورداری از حقوق اولیه‌ی انسانی است.

۴-۶. رفع کلیشه‌های برساخت حول گفتمان تبعیض

مضمون غالب دیگری که در صفحات فمینیستی به خوبی طرح و بسط داده شد، حول کلیشه‌های جنسیتی بود که نشان‌دهنده‌ی هنجارهای اجتماعی است که زنان را وادار به فرودست بودن می‌کند، به این معنا که زنان در یک سیر تاریخی و به وسیله‌ی تاریخ و سنت و قانون به گونه‌ای تعریف و محدود شده‌اند که همواره باید در جایگاهی پایین‌تر قرار گیرند؛ بنابراین تاریخ فرهنگی مانع از آن شده است که زنان آزادی خود را درک و بر اساس آن عمل کنند و تا زمانی که جامعه به این هنجارها قائل باشد و به آن سنت‌های فرهنگی اجازه دهند تا چستی آنان را تعیین و تعریف کنند، روابط اجتماعی به نفع عدالت و برابری جنسیتی تغییر نخواهد کرد.

۶-۴-۱. بررسی بکارت جامعه‌پذیری برای بردگی

به تعبیر صفحات فمینیستی در شبکه‌های اجتماعی «باکرگی» تابویی است که به زنان یاد می‌دهد از بدن‌شان بترسند، بدنی که باید نسبت به آن شرم داشته باشند. شرم داشتن از رابطه جنسی در هر نوع رابطه‌ای به جز ازدواجی که قانونی و شرعی باشد، شرم داشتن از بابت از دست دادن باکرگی که به مثابه‌ی لکه ننگی است برای خانواده‌ای که دچار چنین عارضه‌ای شوند.

شکل ۱۳

از این رو فمینیست‌ها از جمله «ف ر، شکل ۱۳» معتقدند برخی از دختران بخاطر ترس از دست دادن باکرگی رابطه جنسی را پیش از ازدواج تجربه نمی‌کنند و یا اینکه مجبورند جهت حفظ باکرگی خود روابط جنسی پیش از ازدواج خود را به گونه‌ای تنظیم کنند که به بکارت‌شان صدمه‌ای نزنند؛ بنابراین بر اساس آنچه صفحات فمینیستی معتقدند مفهوم بکارت به آن جهت ایجاد شد تا بتوان زنان را بر اساس چگونگی و زمان شروع رابطه جنسی‌شان مورد قضاوت قرار داد که نوعی به بردگی گرفتن زنان است و این پدیده همچنان

در میان زنان بسیاری از کشورها، بخصوص در کشورهای مسلمان‌نشین، از بین نرفته است و آنان برای رسیدن به حقوق مسلم خود راهی طولانی در پیش دارند.

۶-۴-۲. ناموس پرستی مردان، مصالحه‌ی بزرگ زن‌کشی

در گفت‌وگوهای فمینیست‌های رسانه‌ای اصطلاح ناموس یا شرف اصطلاحی برساخته‌ی جامعه است که غالباً در راستای کنترل جنس مذکر بر رفتارهای اجتماعی و جنسی زنان ایجاد شده است و از این باب که در پی تابوهای اجتماعی، پیامدی همچون قتل زنان یک خانواده به دست مردان خویشاوند را به همراه دارد، با لفظ جنایت‌های ناموسی یا قتل‌های ناموسی در جامعه نمود پیدا کرده است. از جمله این تابوها خودداری از ازدواج اجباری، قربانی یک تجاوز جنسی بودن، طلاق گرفتن حتی از یک شوهر ناشایست، رابطه با جنس مخالف، فرض ارتباط با جنس مخالف یا ارتکاب زنا و... است؛ بنابراین در نظام‌های سنتی از آن رو که زنان مشروعیت لازم جهت حفاظت از خود را ندارند، در موقعیت فرودستی قرار می‌گیرند که از رهگذر آن خشونت‌های زیادی بر ایشان اعمال می‌شود. به طور خلاصه آنچه فمینیست‌های سایر ایرانی از جمله «د آ، شکل ۱۴» به دنبال آن هستند تقدس‌زدایی از مفاهیمی چون غیرت، ناموس و شرف هستند که در پی تابوهای اجتماعی صورت پیدا کرده‌اند.

شکل ۱۴

۳-۴-۶. ناکارآمدی تابوها و احکام بدوی

کلیشه^۱ یا تفکر قالبی به تصاویری در ذهن گفته می‌شود که به شکل ثابت و محدود درآمده و اغلب به باورها، اعتقادات و ارزش‌ها بازمی‌گردند. به همین دلیل ماهیتی انتزاعی دارند و چون از جامعه سرچشمه می‌گیرند، می‌توانند به درک‌های افراد یک جامعه از پدیده‌ها و واقعیت‌ها و... وحدت بخشیده و از نسلی به نسل دیگر انتقال یابند. از آن جایی که کلیشه‌ها ثابت و محدود هستند، کمتر دستخوش تغییر شده و اگر عاملی تغییر را بر آن واقع شود حتماً مقاومتی را برمی‌انگیزد که بسته به نوع و میزان کلیشه‌ها، محدوده و شدت این مقاومت‌ها گوناگون است. کلیشه‌ها به قدری اهمیت دارند که به نظر می‌رسد یکی از مهم‌ترین واقعیت‌های زندگی اجتماعی است. به گونه‌ای که برخی متفکران معتقدند

1 Stereotype

کلیشه‌سازی پدیده اصلی زندگی اجتماعی است و به خوبی ثابت شده است که کلیشه‌ها می‌توانند قضاوت‌های اعضای گروه‌ها را تحت تأثیر قرار دهند. تصویر از پیج «م گگ»، شکل ۱۵.

شکل ۱۵

۵-۶. رفع سرکوب و خفقان نظام‌مند

یکی از مهمترین مضامینی که به طور ویژه در شبکه‌های فمینیستی به آن پرداخته شده است «رفع سرکوب و خفقان نظام‌مند» است، به این معنا که پس از پافشاری عامدانه سیستم بر نظام حقوقی فعلی که چندان مطلوب زنان نیست، تلاش بر آن است که اختناق و خفقانی که نظام مردسالار اعمال کرده است تا همچنان نظم سنتی را حفظ کند، از بین برود. از نظر این صفحات، زنان آزادی بیان کمتری در این خصوص دارند و همواره سیستم‌های سخت‌نظارتی خاصی بر مطالبات زنان اعمال می‌شود که منافع زنان را در بر نمی‌گیرد. نتیجه‌ای که ایشان از این مسئله می‌گیرند این است که باید جهت رفع این خفقان، زنان با تمام انرژی به میدان وارد آیند؛ از اینجا است که مضمون فرعی «مشارکت‌طلبی برای مقابله با خفقان» مطرح می‌شود. در زیر به شرح هر کدام از این مضامین فرعی می‌پردازیم.

۶-۵-۱. خفقان ابزار مردسالاری و عملی خشونت‌آمیز

خفقان ابزار مردسالاری و عملی خشونت‌آمیز یکی از مضامین مهم دیگر است که این صفحات معتقدند در پی تبعیض، تحقیر زنان و شکاف‌های جنسیتی، زنان آگاهی‌های خود را نسبت به رفع تبعیض و خشونت با اعتراضات مدنی تعیین بخشیده و آن را به عرصه نمایش می‌آورند. به بیانی می‌گویند همزمان با شکستن آرام و آهسته‌ی سکوت و شدت بخشیدن و همچنین پیوسته شدن مبارزات و بیان مطالبات در سطح عمومی، اعمال محدودیت‌ها بر زنان فعال اجتماعی بیشتر شده است. از این رو در راستای تداوم بخشیدن و استیلای نگاه مردسالارانه سرکوب و خفقان بیش از پیش قوت می‌گیرد. مصداق این ادعا در پست «م ع، شکل ۱۶» نمایان است.

شکل ۱۶

نتیجه‌گیری

به موازات زندگی در عرصه‌ی حقیقی، فضای سایبر ظهور و اثرگذاری پررنگی در بحث زنان داشته است و بستری را فراهم آورده که کنشگران در فضای به هم پیوسته شبکه‌ای آن به تبادل و غالباً اشتراک‌گذاری افکار و عقاید خود می‌پردازند. کاستلز معتقد است از آنجایی که انتقال فرهنگ از طریق ارتباطات در جریان است، حوزه فرهنگی از جمله باورها و ارزش‌ها با توسعه فناوری‌های جدید به‌طور قابل توجهی تغییر می‌کند (مهرپور و همکاران، ۱۴۰۱: ۱۱۱). از کارکردهای مهم رسانه‌های نوین امکان بازتولید اجتماعات خرد و کلان هم‌فکر در بستر شبکه‌های اینترنتی است که با استفاده از ابزارهای تعاملی که در اختیار افراد قرار می‌دهد این کارکردها آشکارتر می‌شود و از جمله مؤلفه‌هایی که این رسانه‌ها را نسبت به سایر رسانه‌های سنتی پیشین متمایز می‌کند امکان برپایی گفتگوهای عمومی، مشارکت‌های مردم سالارانه و به‌طور کلی زندگی در جامعه‌ی شبکه‌ای است (خانیکی و بابایی، ۱۳۹۰: ۸۵). بخشی از این توجهات به فضای سایبر، مربوط به فعالین جنبش‌های فمینیستی است که تحت عنوان فمینیسم‌سایبر شناخته می‌شوند، از نظر تاریخی جنبش‌های فمینیستی فاقد شمولیت بودند و غالباً از درون طبقه‌های بالا در جوامع غربی بر اساس نیازها و آنچه خود چالش می‌دیدند، رشد می‌کردند، ولی در حال حاضر انقلاب دیجیتال، راه را برای فعالیت و رشد نوع جدیدی از جنبش‌های فمینیستی فراهم کرده است که از طریق آن با تشویق به مشارکت دیگر زنان و به همراه امکانات و مهارت‌هایی که دارند به سازمان‌دهی کنش‌های جمعی دست می‌زنند. همچنین بستری را فراهم می‌کنند تا در بافت روایت‌های ملی و فراملی با برجسته کردن مطالباتی، به‌زعم خود به مقاومت در برابر نابرابری‌های ساختاری رایج کمکی کرده باشند (Jain: 2020). در همین راستا برخی از فمینیست‌های معاصر فعال، اینترنت را به‌عنوان فضایی ضروری برای زنان در راستای تصرف قلمرو و استفاده از فناوری جهت کسب قدرت و اقتدار به رسمیت می‌شناسند. برخی از این فمینیست‌ها عموماً از بکار بردن عنوان فمینیست برای خود، خودداری می‌کنند، اما همچنان معتقدند که اینترنت یک ابزار یا مکان ضروری برای زنان است و

بنابراین از یادگیری و مشارکت در آن حمایت می‌کنند. در این مطالعه پس از بررسی و تحلیل‌های صورت گرفته ۵ مضمون اصلی تحت عناوین: ۱. رفع بی‌عدالتی و نابرابری جنسیتی، ۲. رفع محرومیت نسبی از مناسبات و تجربه زیسته، ۳. رفع بحران عاملیت زنانه، ۴. رفع کلیشه‌های برساخت حول گفتمان تبعیض، ۵. رفع سرکوب و خفقان نظام‌مند» مورد شناسایی و مطالعه قرار گرفت؛ که در یک دسته‌بندی کلی مطالبات بازنمایی شده را می‌توان طبق جدول (۳) ذیل عمده‌مکاتب‌فمینیستی در شبکه‌های اجتماعی جا داد.

جدول ۳. عمده‌مکاتب‌فمینیستی در شبکه‌های اجتماعی

مکتب	علل فرودستی زنان	خواسته‌ها	راه‌حل‌ها
فمینیسم اصلاح‌طلب / لیبرال	*عدم تفاوت‌های ماهوی بین زنان و مردان	*اعمال برابری بر تمام سیاست‌های فردی و اجتماعی	*فراهم کردن شرایط ورود به عرصه‌ی عمومی و خروج زنان از عرصه‌ی خصوصی
	*فرصت‌های نابرابر برای زنان	*اعمال حقوق زنان در بازار کار	*مدیریت افکار عمومی
	*وجود بی‌عدالتی‌های جنسیتی و تبعیض‌آمیز بین زنان و مردان	*اعمال حق بر بدن در تمام سیاست‌های فردی و اجتماعی	*گذر و رفع قطب‌بندی‌های جنسی و جنسیتی
	*نابرابری‌انگاری قوه‌ی عاقله، استعدادها و سرشت در هر دو جنس	*گسترش فرصت‌های برابر برای هر دو جنس	*ایجاد برابری در فرصت‌ها و امکانات در تمام عرصه‌های عمومی و خصوصی
	*نبود امکانات برابر	*پذیرش حقوق زنان در عرصه‌ی عمومی و حذف وابستگی صرف به خانه	*حذف تبعیض‌ها از قوانین
	*وجود کلیشه‌های فرهنگی-اجتماعی و تعصبات غیر علمی علیه زنان	*اعمال سیاست‌های لیبرالی جهت برابری زنان و مردان	
		*حذف قوانین جنسیتی و تبعیض‌آمیز	
		*حذف کلیشه‌ها و جامعه‌پذیری یکسان	
		*ارائه و دریافت امکانات برابر	

مکتب	علل فرودستی زنان	خواسته‌ها	راه‌حل‌ها
فمینیسم مارکسیستی	*نفوذ و اعمال ایدئولوژی سرمایه‌داری در جامعه *طبقاتی کردن ساختار جامعه *انتلاف مرد_ سرمایه‌دار علیه زنان برای رسیدن به منافع خود	*دریافت مزد برابر همچون مردان در ازای کار برابر *حضور فعال و بیش‌ازپیش زنان در بازار اقتصاد_ کار_ تجارت *حق‌خواهی برای حضور در بازار	*مبارزه برای سرنگونی جامعه‌ی طبقاتی *پیوند مبارزه طبقاتی زنان و کارگران برای آزادی *مشارکت فعال و گسترده زنان در تولید و اقتصاد
فمینیسم رادیکال / انقلابی	*تجاوز و خشونت تاریخی_ ذاتی مردان علیه زنان *سلطه‌گری مردان و استثمار زنان *وابستگی زنان به مردان به دلیل بارداری و زایمان *پذیرش پدرسالاری و درونی شدن آن *نبود عاملیت جنسی برای زن و تشکیل طبقات جنسی	*پذیرش معرفت زنانه *آزادی برای استقلال تن *انحلال و سرنگونی نظام طبقاتی جنسی *نفی نقش زاد و ولد زنان *رفع و نفی محدودیت‌ها و قیود آزادی جنسی *نفی انتساب نقش خانه‌داری به زنان *نفی مادری و تقدس‌زدایی از آن *نفی پورنوگرافی مردسالارانه *نفی شرایط کار ارزان برای زنان *جدایی از مردان *از بین بردن قلمروهای کلیشه‌ای و تحمیلی با حضور حداکثری در عرصه‌ی عمومی	*مبارزه برای دگرگونی و انقلاب علیه نظام و ستم جنسی *سرنگونی مردسالاری *بسیج اجتماعی و تظاهرات *راه‌انداز و گسترش کمپین‌های دفاع از حقوق *مقابله با خشونت با دادن آموزش‌های لازم *انسجام و ایجاد وحدت بین زنان *حمایت جهت فعال نمودن گروه‌های مدافع *از بین بردن جامعه‌پذیری ناقص و ضد زن با تلاش برای انجام اصلاحات
فمینیسم سوسیالیستی	*پدرسالاری سرمایه‌داری *تبعیضات جنسی در عرصه‌های مختلف از جمله بازار کار *مردسالاری سیستماتیک در حوزه‌های خصوصی و عمومی	*احقاق حق استقلال زنان *پذیرش و توجه به معرفت زنانه *تلفیق خواسته‌های هردو فمینیسم رادیکال و مارکسیستی	*ایجاد سوسیالیسم همه‌جانبه *تفکیک‌ناپذیری قلمروهای خصوصی و عمومی *مبارزه همزمان علیه ستم جنسیتی و طبقاتی

از منظر این صفحات اجتماعی و بر اساس دسته‌بندی صورت گرفته طبق مکاتب رادیکال و سوسیال فمینیست، آنچه تاکنون در عملکرد و مناسبات مشهود بوده، سیطره مردانه و دنبال کردن رویه‌ای مردمحور و تسلط مناسبات پدرسالارانه بر قوانین رسمی در کشور بوده است که منجر به نادیده گرفتن حقوق ابتدایی زنان و در پس آن موجب طرد و حاشیه‌نشین شدن زنان شده است. این اعمال قدرت به گفته‌ی این صفحات فمینیستی تا جایی است که در خانواده و اجتماع نظم جنسیتی مردسالارانه برقرار شود؛ به نحوی که این نظام، به‌عنوان یک نظام قدرت در عرصه‌ی خصوصی و عمومی و در سطح عرفی و حقوقی، به شیوه‌ای در اذهان جای گرفته است که زنان حتی در مواقع حساس و خشونت‌آمیز علیه خود، نمی‌بایست دعاوی‌اش را به شکل مشهود بیان کند چراکه این دعاوی کاملاً «طبیعی» جلوه می‌کنند و امری پذیرفته‌شده است. تیرگی این نابرابری‌ها از منظر فمینیست‌ها به حدی است که انتظار تغییر و بازاندیشی درباره جایگاه زنان را دارند تا جایی که تمامی دستگاه‌ها توان خود را می‌بایست صرف اجرای برنامه‌های عدالت جنسیتی در برنامه‌های توسعه نمایند. به‌عنوان مثال از نظر این شبکه‌ها رویکرد موردنظر فمینیستی این است که حجاب زنان نه محل دخالت حکومت یا سیاستمداران است و نه محل دخالت مردان خانواده، بلکه مسئله‌ای است که فقط بر خود زن تأثیر می‌گذارد، لذا موضوعی است متعلق به زن و نه چیز دیگری؛ و هیچ‌کس و گروهی جز خودش اجازه دخالت در این امر را ندارد. فمینیسم این مشکل را در قالب «رد ابژگی بدن زن» و «رد سلطه نگاه مردانه» و «رد هرگونه ادعای مالکیت بر بدن زن» و درنهایت «تأکید بر حق زن بر بدن خود» طرح می‌کند؛ تأکیدی که خصوصاً فمینیسم رادیکال مبنی بر آزادی برای استقلال تن ارائه می‌کنند.

این صفحات همچون فمینیست‌های لیبرال، رادیکال و سوسیال، ذیل مضمون «رفع بی‌عدالتی در قوانین و نابرابری جنسیتی» و «رفع محرومیت نسبی از مناسبات و تجربه زیسته»، مدعی‌اند غالب قوانین حمایتی و هنجارهای عرفی در واقع به کام مردان بوده است و درون‌مایه‌ی آن چیزی جز حذف و سرکوب، تحدید ساعات کاری زنان یا منع کار شبانه به بهانه خیرخواهانه‌ی لحاظ کردن نقش‌های خانگی زنانه نبوده است و همین امر

محدودسازی و انقیاد زنان را در رقابت با مردان در پی داشته است. از نظر این صفحات یکی از توجیهاتی که به این تبعیض دامن زده است بهانه تفاوت و نه برابری بوده است که از یک طرف با ارزش‌دهی تصنعی به برخی کارها و نسبت آن به زنان، این فرودستی را موجه جلوه می‌دهند و از طرفی برای تثبیت این فرودستی و تبعیضات در راستای القا و درونی‌سازی ضعف‌ها در زنان تلاش می‌کنند. از منظر این صفحات تقدس‌بخشی ایدئولوژیک اساساً به نقش مادری در فرزندپروری توجه ویژه‌ای نشان می‌دهد و زن را در سپهر خصوصی خانه و خانواده محصور می‌کند و نهایتاً منجر به فراموشی نقش پدری در محیط خانه یا توجیه نقش محذوف وی با پررنگ کردن مادرانگی زنان و همچنین بروز بحران‌های مالی و اقتصادی و اجتماعی برای زنان می‌شود، تأکیدی که به‌ویژه فمینیست‌های رادیکال در این زمینه دارند؛ بنابراین از نظر این صفحات، در حالی که زنان خود را برابر با مردان می‌دانند، قوانین موجود خانواده همچنان نابرابر و یک سویه سکان اداره خانواده را به مردان سپرده است از این رو می‌بایست در راستای «رفع محرومیت نسبی از مناسبات و تجربه زیسته» تلاش نمود.

امروزه با توسعه اینترنت و شبکه‌های اجتماعی، با موضوع جدیدی با محوریت نقش کاربران اینترنت در برخورد با خشونت علیه زنان مواجه هستیم (عالمی و رضوی‌زاده، ۱۴۰۰: ۵۳). در این خصوص از نظر غالب صفحات فمینیستی و همین‌طور فمینیست‌های لیبرال، انواع کلیشه‌ها و آزاری که در محیط خانه علیه زنان اعمال می‌گردد ناشی از «ذات» فرودست زنانگی یا فرادست مردانگی نیست بلکه بیش از هر چیز رفتارها و برخوردهای آزارگونه و خشونت‌آمیز مردان ناشی از برساخته‌های فرهنگی است، به نحوی که معتقدند اگر اعمال این رفتارها مبتنی بر جنس و یا «طبیعت و ذات» مردانه بود، امروزه با اعمال قانون و فرهنگ‌سازی به‌هیچ‌وجه شاهد تغییر رویه‌ای در مقابل خشونت‌ها علیه زنان نبودیم. خصوصاً اینکه امروزه در عصر ارتباطات و با وجود رسانه‌ها و شبکه‌های مجازی گسترده تا حد قابل توجهی افکار عمومی نسبت به این برخوردها و تبعیضات حساسیت‌هایی نشان می‌دهند.

بخش‌های دیگری از بررسی و مطالعه توصیفات شبکه‌های فمینیستی مبتنی بر نظریات رادیکال فمینیست‌ها، حاکی از توجه ویژه به کلیدواژه «رفع بحران عاملیت زنانه» بود؛ به نحوی که گردانندگان این صفحات معتقد هستند جامعه با طرح یک سری «باید»‌ها و «نباید»‌ها در زمینه لذت جنسی زنان و تعیین حدود و تحمیل یک سبک زندگی خاص بر آنان علی‌الخصوص در حوزه‌ی کنترل بدن، در صدد تسلیم کردن زنان در ازای عشق، ستایش، امنیت و حمایت مالی ناچیز، از آنان هستند. در خصوص کلیشه‌های جنسیتی این صفحات بر اساس نظریات لیبرال فمینیست‌ها، مدعی هستند برخی برداشت‌ها از احکام دستوری می‌توانند به سرعت به کلیشه تبدیل شوند و به‌عنوان راهنمای عمل و تصورات افراد قرار گیرند، برای همین هرگونه تغییر در قبال آن با مقاومت مواجه می‌شود که در مقایسه با کلیشه‌های دیگر این مقاومت‌ها بیش‌تر است.

در مجموع پس از تشریح عمده گفتمان‌ها و مطالبات موجود در شبکه‌های اجتماعی فمینیستی ایران می‌توان ادعا کرد که غالب رویکردهای فمینیستی از جمله فمینیسم لیبرال، مارکسیسم و رادیکال با در دسترس بودن بسترهای لازم با پوشش اینترنتی سعی در تحت‌الشعاع قرار دادن افکار مخاطب خود در شبکه‌های اجتماعی دارند، بنابراین می‌توان گفت غالب رویکردهای عمده فمینیستی در شبکه‌های اجتماعی ایرانی فعال هستند ولی با توجه به اینکه این پژوهش یک کار کیفی است نمی‌توان مباحث را بر این اساس که کدام رویکرد غالب‌تر است مشخص نمود و نتایج را به کل فضای مجازی و رسانه‌ای فمینیستی تعمیم داد؛ با این وجود فمینیست‌های منتسب به این گفتمان‌ها، میدان اصلی کنش خود را شبکه‌های اجتماعی می‌دانند و علاوه بر آن معتقدند سایر زنان نیز می‌بایست در راستای کسب دانش و اطلاعات فنی اقدام نمایند بلکه در این فرآیند، قدرت تولیدکنندگی و انتشار عقایدشان را بدون میانجیگری و سلطه مردان نشان دهند، به عبارتی در این شبکه‌ها مشارکت بیشتری داشته باشند و بتوانند سیستم‌های موجود را به چالش بکشند؛ به اعتقاد فمینیست‌های سایر، در عصر ارتباطات آنلاین و کسب مهارت‌های فناوری، زنان می‌توانند در ایجاد قدرت و دانش جهت مقابله با چالش‌های حوزه زنان، در بستر شبکه‌های اجتماعی

فمینیسم‌سایبر، مطالبات بازنمایی شده از حوزه زنان در ... ؛ حسین‌زاده و توسلی | ۳۱۷

توانمند و مؤثر باشند و به این بیان‌دیشند که چگونه و کجا زنان می‌توانند شرایط را برای اعضای جامعه‌ی خود بهبود بخشند یا تغییری در وضعیت فعلی ایجاد نمایند.

تعارض منافع

تعارض منافع ندارم.

ORCID

Hamideh

Hosseinzadeh

Afsaneh Tavassoli

<http://orcid.org/0000-0003-1611-1816>

<http://orcid.org/0000>

منابع

- امیر ابراهیمی، مسرت (۱۳۸۴). وبلاگ نویسی صحنه‌ای جدید برای ایفای نقش‌های خود. فصل زنان، جلد ۵، تهران: انتشارات روشنگران و مطالعات زنان.
- بیسلی، کریس (۱۳۸۷). چیستی فمینیسم (محمدرضا زمردی، مترجم)، تهران: روشنگران و مطالعات زنان.
- تانگ، رزماری (۱۳۹۸). نقد و نظر: درآمدی جامع بر نظریه‌های فمینیستی (منیژه نجم عراقی)، چاپ هفتم، تهران: نشر نی.
- توسلی، افسانه، امامی، فاطمه (۱۳۹۷). بررسی سیطره جنسیت بر زندگی اجتماعی تبدیل خواهان جنسی. *مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران*، ۸ (۱)، صص. ۱۴۵_۱۷۳. doi: 10.22059/jisr.2019.263805.730
- چمنی مقدم، مصطفی؛ سلیم، محمدنبی؛ حسنی، میرزا محمد (۱۴۰۰). ملی‌گرایی و جنبش زنان در مصر ۱۹۵۳_۱۹۱۴. *مجله پژوهش‌های سیاسی و بین‌المللی*. دوره ۱۲، شماره ۴۶، صص ۳۵۳-۳۷۳. (لینک)
- خانیکی، هادی، بابایی، محمودی (۱۳۹۰). تأثیر سازوکارهای ارتباطی اینترنت، بر الگوهای تعامل کَشنگران فضای سایبر ایران. *فصلنامه علمی پژوهشی علوم اجتماعی*. ۸ (۵۶)، صص. doi: 10.22054/qjss.2012.894.۱۱۵_۷۳
- رهبر مهرپور، بهناز، رشیدی، احتشام، دانایی، ابوالفضل (۱۴۰۱). مدل‌سازی تأثیر رسانه‌های اجتماعی در بازنمایی هویت ایرانی - اسلامی زنان. *مطالعات رسانه‌های نوین*، ۸ (۳۱)، ۱۴۱-۱۰۹. doi: 10.22054/nms.2022.46412.822
- راود راد، اعظم، حجاری، منصوره، مجدی‌زاده، زهرا (۱۴۰۰). بصری شدن زندگی روزمره زنان؛ گفت‌وگو غالب زنان اینفلوئنسر در شبکه اجتماعی اینستاگرام. *فصلنامه مطالعات میان رشته‌ای ارتباطات و رسانه، دوره چهارم*، ۲ (۱۲)، صص. ۱۸۳_۲۱۴. doi: 10.22034/jiscm.2021.296803.1242
- رهبر مهرپور، بهناز، رشیدی، احتشام، دانایی، ابوالفضل (۱۳۹۸). تبیین رابطه‌ی شبکه اجتماعی مجازی اینستاگرام و بازتعریف هویت جنسیتی زنان. *پژوهش‌نامه زنان، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی*، سال دهم، شماره دوم، صص. ۸۵_۱۱۲. doi: 10.30465/ws.2019.4362

فمینیسم‌سایبر، مطالبات بازنمایی شده از حوزه زنان در ...؛ حسین‌زاده و توسلی | ۳۱۹

راودراد، اعظم، شمسی، میترا (۱۳۹۷). زندگی و زمانه زنان ایرانی در اینستاگرام: تحلیل ایدئولوژیک عکس‌های زنان در شبکه اجتماعی اینستاگرام. فصلنامه مطالعات رسانه‌های

نوین، ۷ (۲۶)، صص. ۱۳۱_۱۷۰. doi: 10.22054/nms.2021.35786.593

شفیعی، سمیه‌سادات، حسینی‌فر، سیده زهرا (۱۳۹۹). زنان از سبک زندگی می‌گویند؛ مطالعه ارزش‌های محوری در صفحات زن نوشته اینستاگرامی. پژوهش‌نامه زنان، پژوهشگاه علوم

انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۱ (۲). ۱۴۷_۱۷۲. doi: 10.30465/ws.2020.5136

عالمی، امیرحسین، رضوی‌زاده، سید نورالدین (۱۴۰۰). شبکه‌های اجتماعی و خشونت خانگی علیه زنان؛ تحلیل هشتگ و واکنش کاربران اینستاگرام به قتل رومینا اشرفی. مطالعات

رسانه‌های نوین، ۷ (۲۸)، ۷۸-۴۳. doi: 10.22054/nms.2022.62839.1261

عابدی‌جعفری، حسن، تسلیمی، محمد سعید، فقیهی، ابوالحسن، شیخ‌زاده، محمد (۱۳۹۰). تحلیل مضمون و شبکه مضامین: روشی ساده و کارآمد برای تبیین الگوهای موجود در داده‌های

کیفی. اندیشه مدیریت راهبردی، سال پنجم، ۲ (۱۰)، ۱۵۱_۱۹۸. doi:

10.30497/smt.2011.163

علیجانی، رضا (۱۳۸۹). مسئله زنان در ایران مطالعه موردی: دکتر علی شریعتی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام‌نور استان تهران واحد پرند، تهران.

فرزادمنش، شیما (۱۳۹۷). بازنمایی زندگی روزمره خانوادگی زنان در اینستاگرام. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه علامه طباطبایی، تهران.

فلیک، اووه (۱۳۸۷). درآمدی بر تحقیق کیفی، (هادی جلیلی، مترجم). تهران: نشر نی.

گیدنز، آنتونی، بردسال، کارن، (۱۳۸۶). جامعه‌شناسی، ترجمه: حسن چاوشیان، چاپ نوزدهم، تهران: نشر نی.

نوروزی، مجید، همتی، فتحعلی (۱۳۹۹). کالبدشکافی فمینیسم‌سایبر. فصلنامه مطالعات منافع

ملی، ۶ (۲۱)، صص. ۷۳_۸۹.

نصیری، بهاره (۱۳۹۴). نگره‌ای بر چالش‌های سایبر فمینیسم از فناوری‌های نوین اطلاعاتی.

مطالعات رسانه‌ای، صص. ۱۲۳_۱۴۰.

نرسیسیانس، امیلیا (۱۳۸۳). مردشناسی جنسیت. تهران: نشر افکار.

- ون زونن، لیزبت (۱۳۸۳). رویکردهای فمینیستی به رسانه‌ها. (ترجمه: محمدرضا حسن‌زاده، حسن رئیس‌زاده)، فصلنامه رسانه، ۱ (۱۵)، صص. ۱۵۹_۱۹۹.
- هام، مگی (۱۳۸۲). فرهنگ نظریه‌های فمینیستی. (ترجمه: فیروزه مهاجر، نوشین احمدی و فرخ قره داغی)، تهران: نشر توسعه.
- یزدانی، عباس، جندقی، بهروز (۱۳۸۲). فمینیسم و دانش‌های فمینیستی، ترجمه و نقد تعدادی از مقالات دایره‌المعارف فلسفی روتلیج. مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواران، دفتر مطالعات و تحقیقات زنان.

References

- Jain, Shruti (2020) "The Rising Fourth Wave: Feminist Activism and Digital Platforms in India," *ORF Issue Brief*. 384, 1-16
- Matos, Carolina (2017). New Brazilian feminisms and online networks: Cyberfeminism, protest and the female 'Arab Spring' *International Sociology*, Vol. 32(3) 417 –434, <https://journals.sagepub.com>, <https://doi.org/10.1177/0268580917694971>
- Rita, Stephan (2013). Creating Solidarity in Cyberspace: The Case of Arab Women's Solidarity Association United, *Journal of Middle East Women's Studies*: 81–109. <https://doi.org/10.2979/jmiddeastwomstud.9.1.81>
- Tazi, Maha, Oumlil, Kenza (2020), The Rise of Fourth Wave Feminism in the Arab region? Cyberfeminism and Women's Activism at the Crossroads of the Arab Spring - *CyberOrient* - Wiley Online Library - Volume 14, Issue 1 p. 44-7 <https://anthrosource.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/j.cyo.20201401.0002>.

References (In Persian)

- Alemi, A. H., & razavizadeh, S. N. (2021). Social Media and domestic violence against women; Hashtag analysis and reaction of Instagram users to the murder of Romina Ashrafi. *New Media Studies*, 7(28), 78-43. doi: 10.22054/nms.2022.62839.1261
- Abedi Ja'fari, H., Taslimi, M. S., Faghihi, A., & Sheikhzade, M. (2011). Thematic Analysis and Thematic Networks: A Simple and Efficient Method for Exploring Patterns Embedded in Qualitative Data Municipalities). *Strategic Management Thought*, 5(2), 151-198. doi: 10.30497/smt.2011.163

- Alijani, Reza (2010). The Women's Issue in Iran A Case Study: Dr. Ali Shariati. Master's thesis, Payame Noor University, Tehran Province, Parand Unit, Tehran.
- Amir Ebrahimi, Masarat (2005). Blogging: A New Stage for Playing Roles. Women's Season, Volume 5, Tehran: Roshangaran & Women's Studies Publishing.
- Bisley, Chris (2008). The Essence of Feminism (Translated by Mohammadreza Zomorodi), Tehran: Roshangaran & Women's Studies Publishing.
- Chamani Moghadam, M., Salim, M. N., & Hasani, M. (2021). Nationalism and the women's movement in Egypt 1914-1953. *Political and International Researches Quarterly*, 12(46), 353-373.(Link)
- Emami, F., & Tavassoli, A. (2019). A Study of the Gender Domination in Transsexuals' Social Lives. *Quarterly of Social Studies and Research in Iran*, 8(1), 145-173. doi: 10.22059/jisr.2019.263805.730
- Farzadmanesh, Shima (2018). Representation of Women's Everyday Family Life on Instagram. Master's Thesis. Allameh Tabataba'i University, Tehran.
- Flick, Uwe (2008). An Introduction to Qualitative Research, (Translated by Hadi Jalili). Tehran: Ney Publishing.
- Giddens, Anthony, & Birdsall, Karen. (2007). Sociology, Translated by Hassan Chavoshian, Nineteenth Edition, Tehran: Ney Publishing.
- Tang, Rosemary (2019). Critics and Views: A Comprehensive Introduction to Feminist Theories (Translated by Manijeh Nahm Iraqi), Seventh Edition, Tehran: Ney Publishing.
- Ham, Maggie (2003). Encyclopedia of Feminist Theories, (Translated by Firouzeh Mahajar, Noushin Ahmadi and Farrokh Gharehdaghi), Tehran: Tosse'e Publishing.
- Khaniki, H., & Babaei, M. (2012). The Impact of Internet Communication Mechanisms on Interaction Patterns of Actors in Iranian Cyberspace.. *Social Sciences*, 19(56), 73-116. doi: 10.22054/qjss.2012.894
- Norouzi, Majid, & Hemmati, Fathali (2020). Dissection of Cyber Feminism. *Quarterly Journal of National Interests Studies*, 6(21), pp. 73_89.
- Nasiri, Bahareh. (2015). A Perspective on the Challenges of Cyber Feminism from New Information Technologies. *Media Studies*, pp. 123_140.
- Nasiri, B. (2015). Cyber Feminism Theory on the Challenges of New Information Technologies. *Media Studies*, 10(Issue 29), 123-140.
- Narsisiāns, Emilia. (2004). Anthropology of Gender. Tehran: Afkar Publishing.

- Rahbarmehrpo, B., Rashidi, E., & Danaei, A. (2022). Modeling the impact of social media on the representation of Iranian-Islamic women's identity. *New Media Studies*, 8(31), 141-109. doi: 10.22054/nms.2022.46412.822
- Ravadrad, A., Hajjari, M., & Majdizade, Z. (2021). Visualization of Female's Daily Lives; The Dominant Discourse of Female Influencers on Instagram. *Journal of Interdisciplinary Studies in Communication and Media*, 4(12), 183-214. doi: 10.22034/jiscm.2021.296803.1242
- Ravadrad, A., & Shamsi, M. (2021). The Life and Times of the Iranian women Ideological approach to the Women's Representation on the Instagram. *New Media Studies*, 7(26), 170-131. doi: 10.22054/nms.2021.35786.593
- Rahbarmehrpo, B., Rashidi, E., & danaei, A. (2019). Explain the relationship between the virtual social network Instagram and redefine women's gender identity. *Women Studies*, 10(28), 85-112. doi: 10.30465/ws.2019.4362
- Shafiei, S., & hosseinifar, Z. (2020). Women Talk about Lifestyle: Studying the Core Values of Iranian Women's Instagram Pages. *Women Studies*, 11(32), 147-172. doi: 10.30465/ws.2020.5136
- Van Zoonen, Liesbet. (2004). *Feminist Approaches to Media*. (Translation: Mohammadreza Hassanzadeh, Hassan Raeiszadeh), *Media Quarterly*, 1(15), pp. 159_199.
- Yazdani, Abbas, & Jandaghi, Behrouz (2003). *Feminism and Feminist Knowledge, Translation and Critique of A Number of Articles from the Routledge Philosophy Encyclopedia*. Management Center of Scientific Seminars for Women, Office for Women's Studies and Research.

استناد به این مقاله: حسین زاده، حمیده، توسلی، افسانه. (۱۴۰۳). فمینیسم‌سایبر، مطالبات بازنمایی شده از حوزه زنان در شبکه‌های اجتماعی مجازی، فصلنامه مطالعات رسانه‌های نوین، ۱۰(۳۷)، ۲۷۱-۳۲۲. DOI: 10.22054/nms.2024.73851.1568

New Media Studies is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License..